

DIRVA

★★★
THE FIELD

Nr. 53

Liepos-July 13, 1959

Cleveland, Ohio

Laukiame gerų pranešimų iš Pietų Amerikos

Lietuvos konsulas P. Daužvardis palydi krepšininkus

Liepos mėn. 8 d. iš Chicagos Midway aerodromo Northwest bendrovės lėktuvu išskrido 10 krepšininkų ir 6 palydovai bei

! P. Ameriką išvykstant

V. Adamkavičius

Daugelio sunkiai įtikėtinus sportininkų užsimojimas virto tikrove. Lietuvių krepšinio rinktinė 1959 liepos 8 d. išvyko Pietų Amerikon. Krepšinio aikštėse 10 rinktinių lietuvių sportininkų užmegs draugiškus ryšius su P. Amerikos kraštų sportininkais, primins vietiniams lietuvių tautos troškimą laisvai gyventi, varžytis ir bendrauti su visų tautų bendruomenėmis.

Organizacinio komiteto vardu reiškiu nuoširdžią padėką visiems talkinusiems išvykos paruošime, taip pat dėkui nuoširdžiai mus finansiniai parėmusiai, nors ir labai mažai visuomenės daliai. Ta pačia proga noriu pastebėti, kad sportininkai išvyksta virš su 3000 dol. pasiskolintų pinigų, kurių būtinai reikėjo apmokėti kelionės bilietams 10-čiai sportininkų, komandos treneriui ir vienam palydovui, tik tuos, kad visuomenė ir organizacijos padės likviduoti esamą skolą ir tuo pačiu prisidės prie vykdomo didelio sportinio ir tautinio darbo.

Krepšinio rinktinės dalyviai su dideliu pasižavėjimu ruošiasi trenerio Vyt. Grybausko priežiūroje ir šiai išvykai yra pilnai pasiruošę. Išvykstante vežini šilčiausių linkėjimų saviems broliams ir seserims išblaškytiems po platų pasaulį ir tarnausime kaip grandis, kuri visus jungs vienu lietuviškon šeimoni.

Per visą kelionę telydi mus Aukščiausiojo palaime ir vienintelis tikslas: garbingai varžytis ir pasitarnauti Lietuvai.

Valdas Adamkavičius

Organizacinio komiteto pirmininkas ir išvykos vadovas.

ekskursantai šešių savaitių kelionei į Pietų Ameriką. Nemažai būrelis lietuvių - spaudos atstovų, fotografų, išvykstančiųjų artimųjų bei pažįstamų išleido keliautojus, kurie yra pasiryžę garsinti laisvos Lietuvos vardą Pietų Amerikos penkiuose kraštuose. Jie taip pat išvežė ir Chicagos miesto burmistro Richard Daley kvietimus P. Amerikos sportininkams atvykti į Chicagon ir dalyvauti didžiojoje "Pan-American" žaidynėse. Be to, jų bagažuose buvo nemaža dovanų įvairių valstybių atstovams ir gražus informacinis leidinys apie Lietuvą - "Saludos Amigos!"

Mūsų krepšinio reprezentantus išlydėti atvyko ir konsulas Chicagoje dr. Petras Daužvardis, kurio paklausė, ką jis galvoja apie šią krepšinio išvyką. Kiek pagalvojęs, konsulas atsakė:

"Šią išvyką reikia vertinti teigiamai ir ji yra vienas iš reikšmingiausių įvykių mūsų gyvenime.

Lietuvos kasdienybė

VĖL IŠVARO IŠ
SAVO NAMŲ

Ūkininkui, įpusėjusiam aštuntą dešimtį, po aštuonerių metų darbo Krasnajasrko miškuose, buvo leista grįžti Lietuvon ir apsigyventi kur nori. Žinoma, ūkininkas apsigyveno savo senoj pastogėje - savo buvusioj sodyboj. Gavęs 60 arų šiaip taip pradėjo maitintis.

Po trijų metų kolūkio pirminkas šį seną žmogų išvarė iš savo namo, kurį tuoj pardavė iš varžytinių.

LAIŠKAS APIE GYVENIMĄ

Žiema buvo ne šalta, bet pavasaris šaltas. Tik birželiomėn, atšilo, pradėjo palyti. Daugelio daržovės nušalo. Žiemkenčiai geri, bet vasarėjus prastas.

Iš senųjų gyvenamųjų namų liko tik mūsų namas. Aplinkiniuose kaimuose trobesiai karo metu daugumos sudegė. Mūsų gyv. namas jau labai, labai nepanašus į prieškarinį. Jis neturi tikro šeimininko, tai ir nėra kam remontuoti.

Buvusių aplinkinių kaimų savininkai visi išnyko, išsisklaidė. Liko tik mažžemėliai, bežemiai. Dabar visi kolūkiečiai.

Jums įdomu, kaip su kuru? Kiek prisikasam durpių, bet svarbiausia, kad dabar turim ne tik prakurams žabų, bet ir malų. Anksčiau prakurams reikėjo važiuoti toli į miškus, o dabar, čia pat iš galialauko pievos, kurioj anksčiau nė krūmelis neaugo, kiek reikia prisikertam. Bijom, kad vilkų neatsirasyt.

me. Be sportinės reikšmės, kuri be abejo, irgi yra gana svarbi, čia reikia išžiūrėti ir politinį bei Lietuvos reprezentavimo momentą, šiuo metu labai svarbų mūsų visoje veikloje. Taigi mūsų vyrams nieko kito nebūtų galima linkėti, kaip geros sėkmės jų pasirinktame uždavinyje."

Taip pat čia buvo ir dr. Steponas Biežis su žmona, atlydėję tris rinktinės dalyvius, kurie buvo pas juos apsistoję treniruotčių metu. Išlydėti atvykusiųjų tarpe matėsi dail. Adomas Varnas, dr. Juozas Prunskis ir kt.

Sportininkams belipant į lėktuvą, ant jo laiptų buvo padaryta daug nuotraukų. Ir čia jiems rankas paspaudė dr. P. Daužvardis. Atsisveikintojų grupės palydėtas lėktuvas pakilo į Miami, Floridą. Iš ten pakeitė lėktuvą, sportininkų grupė skrido į Medeliną, Kolumbijoje, kur pirmas rungtynes turėjo liepos 11 d. Po to bus vykstama į Bogotą (Kolumbijos sostinę), Buenos Aires, Montivideo, Sao Paulo, Rio de Janeiro ir Caracas. Išvykos metu visos rungtynės (išskyrus dvi) bus žaidžiamos prieš vietines komandas. Argentinoje ir Urugvajuje bus rungtyniaujama ir prieš lietuvių penketukus.

Prieš išvykdamą, liepos mėn. 6 d. lietuvių rinktinė turėjo generalinę repeticiją ir sužaidė su pietinės Chicagos amerikiečių "žvaigždėmis". Šiame susitikime nugalėtojais išėjo lietuviai, rekordine III-103 pasekme įveikę savo varžovus.

Rungtynės buvo gana gyvos ir permainingos, o taip pat ir aukštosios klasės. 10 dienų užtrukusios rinktinės treniruotės vis dėlto paliko žymes ir komandinis susižaidimas jau buvo gerokai sucementuotas, žinoma, dar ne visiškai tobulas, bet jau į tai artėjantis. Trenerio Vyt. Grybausko priešlūroje mūsų krepšininkai per trumpą laiką daug pasiekė.

Susitikime puikiai pasirodė chigagietis Varnas, kuris vienas pasiekė 35 taškus. Po toėjo Valaitis, sukrovęs 22 taškus ir padaręs visą eilę gražių padavimų. Kitus taškus pasiekė: Skaisgeris 8, Kamarauskas 8, Radvila 15, Šimkus 14, Švelnys 2, Dirvonis 1, Germanas 6.

Šioje vietoje tenka mūsų krepšininkams palinkėti geros sėkmės išvykoje, o tuo tarpu laukiame gerų pranešimų iš jų kelionės Pietų Amerikoje. Manome, jog jų pasirodymais nebūsimė nuvilti.

Edv. Šulaitis

* VAKARŲ Vokietijoje per pastaruosius aštuonerius metus buvo areštuota 14,428 asmenys, šnipinėjantieji sovietams.

Chicagoje tarptautinėje prekybos parodoje, vietos lietuvių pastangomis buvo įrengtas Lietuvos paviljonas, kuriame buvo iškabintas didžiulis istorinės Lietuvos žemėlapis, išstatyta Lietuvių Enciklopedija, Lietuvos pinigų ir pašto ženklų kolekcijos, lietuvių dailininkų kūrinių, liaudies išdirbinių. Parodos lankytojams budėjusios paviljone lietuviškos spalvotą brošiūrą ir teikė informacijų apie pavergtą Lietuvą.

Dirvos nuotrauka

DIDŽIAUSIAS PERVERSMŲ KURSTYMŲ CENTRRAS YRA KUBOJE

JAV tuos įvykius stebi surištomis rankomis...

Radio propagandos mūšis Karibų zonoje telkia naują audrą JAV pašonėje: visų stočių transliacijos perpildytos kaltinimais ir kurstymais nuversti esamus režimus mažiausiai keturiose valstybėse. Retkarčiais šioje privinkusioje atmosferoje pasigirsta ir sovietinės transliacijos, skirtos Lotynų Amerikos komunistams paskatinti, kad jie nesnaustų ir išnaudotų visas galimas progas.

Didysis kurstymų centras yra komunistų dominuojama Kuba. Ten, armijos vadovybei talkininkaujant, ruošiamas antrasis žygis į Dominikos Respubliką diktatoriui Trujillo Molina nuversti. Kuba nutraukė diplomatinis santykius su Trujillo vy-

riausybė, pastaroji apsiskundė Jungtinėms Tautoms, kad "invazinę armiją" (3,000 vyrų) Kuboje treniruoja 25 rusai, partizaninio karo ekspertai. Tuos pasirošimus remia ir Venecuela.

Pastarosiomis dienomis Venecuelos ir Kubos radio stotys pradėjo mokyti Dominikos gyvenotojus, kaip namie pasigaminti bombas.

Dominikos aviacija yra paruošties būklėje, jos karo laivai patruliuoja Haiti pakrantėse prieš Kubą.

Kostarikoje esą kubiečiai įsivėlę į sąmokslą nuversti Nikaraguos prezidentą Luis Somoza. Praeitą savaitę propagandą tuo reikalu pradėjo ir Caracaso radijas.

Honduro kariuomenė suėmė "svetimas jėgas", kurios buvo išsilaipinusios jos teritorijoje su tikslu įsiveržti į Nikaragą.

Haiti, esanti tarp Kubos ir Dominikos Respublikos, oficialiai pranešė JAV-bėms, kad ji bijanti invazijos iš abiejų pusių: Kubos revoliucionieriai gali įsiveržti į jos teritoriją, prieš pra-

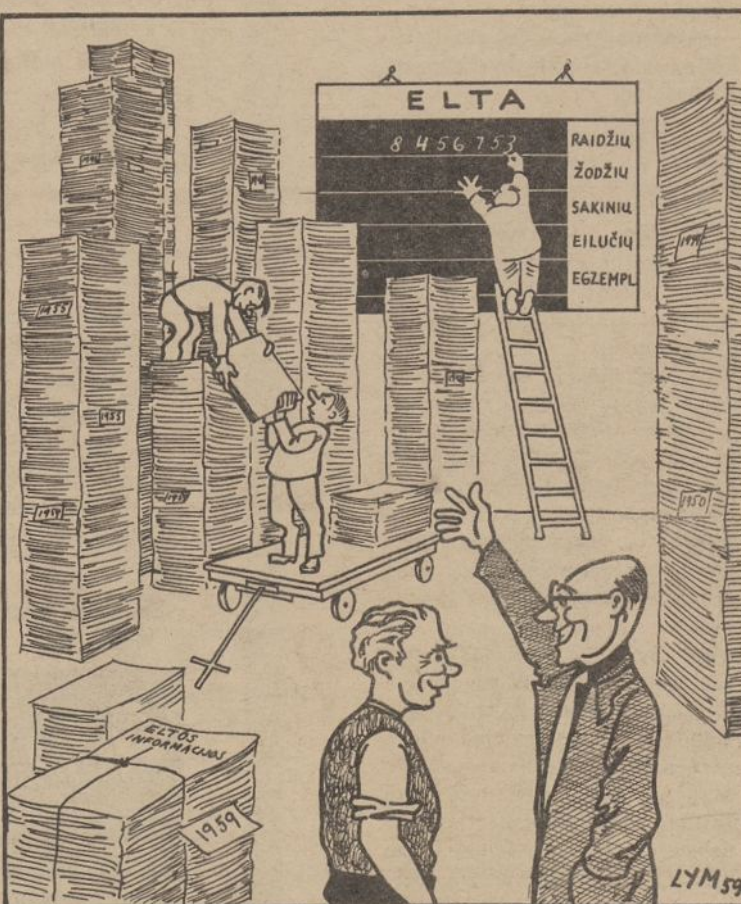
dėdami žygi į Dominikos Respubliką, arba Dominikos kariuomenė galinti užimti Haiti pakrantes, siekdama apsaugoti nuo kubiečių.

Fidel Castro yra kelis kartus paneigęs priekaištus, kad jis tuos sąmokslus remia, tačiau kariniai specialistai tiki, kad tokio masto pasirengimai negalį vykti be Kubos vyriausybės žinios. Taip pat pastebima, kad kai kurie Castro "sukilėliai" prieš kelis mėnesius dalyvavo bandyme įsiveržti į Panamą, o vėliau - į Dominikos Respubliką.

Veik prieš pusę metų, kai Castro perėmė valdžią, komunistas Ernesto Guevara pradėjo organizuoti Kubos mariny korpusą (3000 vyrų). Prieš keletą savaitių Kubos vyriausybė nusavino eilę amerikiečių valdytų plotų Pinar del Rio srityje ir juos aklinai uždarė slaptiems manevrams. Karinių specialistų nuomone, Kubos vidaus gynybai ši ginklų rūšis nėra reikalinga, todėl iš jų organizavimo ir slaptų manevrų

(Nukelta į 8 psl.)

Veikimas dėl veikimo...

TRUMPAI

* KOZLOVUI viešint Detroitte visas jam nešamas maistas prie durų būdavo vieno jo palydovų patikrinamas Geigerio aparatu ir tik tada leidžiamas padėti ant stalo. Aparatas buvo skolinčas iš JAV civilinės gynybos įstaigų.

* VAKARIEČIAI sudarė sąrašus asmenų dirbančių Rytų Berlyne sovietų, lenkų ir vokiečių žvalgybose. Tokių susidarė 1,200 asmenų.

* RUSIJOJE pusantro milijono rusų įskiepyti amerikiečio Salk vaistais nuo polio ligos.

* VALSTYBĖS sekretorius Herteris pareiškė, kad jei šią savaitę prasidedanti Ženevoje užsienių reikalų ministrų konferencija neduosianti patenkinaimų rezultatų, prezidentas Eisenhoweris nevyks į viršūnių konferenciją.

* BUVĘS New Yorko gubernatorius Harriman, sugrįžęs iš Sovietų Sąjungos pasisakė už viršūnių konferencijos sušaukimą New Yorke, kad Chruščiovas asmeniškai turėtų progos susipažinti su Amerikos pajėgumu ir gerbūviu.

KAIRĖJE: Iš Tarptautinės Pramonės parodos atidarymo Chicagoje. Iš kairės: parodos rengimo komiteto narys prof. S. Dirmantas, budėtoja G. Staniškytė, Lietuvos atstovas Washington - parodos garbės svečias J. Kajeckas, budėtoja J. Zelbaitė ir Lietuvos konsulas Chicagoje dr. P. Daužvardis.

E.Šulaitis nuotrauka

DIRVA

THE FIELD

Published semi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Ass'n. VILTIS, Inc. (Non-profit), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telephone: Henderson 1-6344. Issued in Cleveland every Monday and Thursday.

Editor-in-Chief: Balys Gaidžiūnas.

Second Class Mail Privileges Authorized at Cleveland, Ohio.

Subscription per year in advance: \$8.00. Established in 1915.

Single copy — 10 cents.

Dukart savaitinis, leidžiamas VILTIS, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo D-jos (Inkorp. ne pelnui), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telefonas: Henderson 1-6344. Išleista Clevelande pirmadieniais ir ketvirtadieniais.

Vyr. redaktorius: Balys Gaidžiūnas.

Antros klasės siuntos privilegija suteikta Clevelande, Ohio.

Prenumerata metams, iš anksto mokant \$8.00. Įsteigtas 1915 metais.

Atsk. Nr. kaina 10 centų.

Redaktoriai: Vyt. Gedgaudas ir J. P. Palukaitis.

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA:

P. Bastys (Toronto), E. Čekienė (Woodhaven), R. Mieželis (Chicago), J. Paplėnas (Chicago), V. Rastenis (Brooklyn) ir St. Santvaras (So. Boston).

Darnos beiėškant

Iš Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos dešimtmečio seimo darbų išskirtini du svarbesnieji momentai:

- (1) tautinių jėgų glaudinimas, ir
- (2) santykių su bendrinėmis organizacijomis paryškinimas.

NAŠESNIO DARBO SIEKIAINT

Jau senokai svarstomas tautinių jėgų tikslingesnio rikiavimo klausimas. Tautiniame Kongrese New Yorke praėjusiais metais ši problema buvo iškelta gal kiek per plačiu mastu. Iš kitos pusės, tuo plačiu mastu siekta gana kuklaus tikslo, būtent, rasti formą tautinio vidurio organizacijų darbu derinti.

Nors pati idėja Tautiniame Kongrese rado gyvą pritarimą, tačiau ji ten nebuvo realizuota. Ir tai, turbūt, dėl dviejų priežasčių. Ne visos kongrese dalyvavusios organizacijos tam klausimui spėsti buvo pakankamai pasiruošusios, tai viena. Antra - kai kurios organizacijos nepasirūpino pasiūlyti Tautinį Kongresą tokiais savo atstovais, kurie galėtų autoritetingai kalbėti organizacijos vardu. Todėl, iš esmės pritarus tautinio vidurio organizacijų darbo derinimo idėjai, jos konkretizavimas buvo paliktas atečiai.

Ta pati idėja iškilo ir Dešimtmečio Seime Detroite. Tik šiuo metu, bet žymiai giliau siekianti. Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga ir Lietuvių Tautinis Sąjūdis ryžosi taip susiglaudinti, kad abiejų organizacijų turimos jėgos ir lėšos būtų naudojamos kiek galima tikslingiau ir racionaliau.

Per anksti dar būtų šiandieną kalbėti apie detales. Jas išryškins abiejų organizacijų centrų vadovybės. Betgi ir dabar jau aišku, kad projektuojama reforma:

- (a) panaikins vadovybės ir narystės dvilypumą ir
- (b) įrikiuos abiejų organizacijų darbą į vieną vagą.

Netolimoje ateityje, reikia tikėtis, apie tai galėsime išgirsti konkrečiau.

DEL BENDRINIŲ ORGANIZACIJŲ

Iš esmės nepakeisdamas ALTS - gos pozicijos bendrinių organizacijų atžvilgiu, Dešimtmečio Seimas, kaip matyti iš jo rezoliucijų ir direktyvų Sąjungos organams, -

- (a) susirūpino, kad Bendruomenė išliktų bendrine organizacija pilna to žodžio prasme. Pagrindo tam susirūpinimui davė kai kurių asmenų ar grupių manevravimas Pasaulinio Kongreso metu ir kai kurių atsakingų Bendruomenės pareigūnų neperdaug rimti pareiškimai tuoj po to kongreso;

(b) pageidavo, kad Balfas nepasiduotų grupinėms pagundoms ar asmeninėms įtakoms, tiek šelpdamas tautiečius, tiek ir savo personalą komplektuodamas. Be to, priimdamas dėmesin iš rimtų šaltinių gautas informacijas, kad dabartinis masinis šelpimas jau yra atgyvenęs savo amžių, Seimas sugestijonavo, kad Balfas vadovai pasvarstytų individualinio šelpimo metodą;

- (c) atkreipė dėmesį į tai, kad Amerikos Lietuvių Taryba yra

nuslinkusi nuo to lygio, kurio iš jos reikalauja jos paskirtis ir kad jos veikimo būdas yra pasenęs. Seimas taip pat pastebėjo, kad ALT Vykdamosis Komitetas ignoruoja jo paties šauktų suvažiavimų rezoliucijas ir neobjektyviai vertina Lietuvos laisvinimo institucijas. Iš to, žinoma, plaukia visa eilė šališkų ALT Vykd. Komiteto veiksmų, kurie nepatarnauja nei lietuvių vieninimui nei pačiai laisvinimo akcijai.

Dešimtmečio Seimas įpareigojo Sąjungos narius, o ypatingai jos atstovus bendrinių organizacijų organuose, siekti patobulinimų ir, jei reikia, reformų, kad tik bendras visų mūsų darbas būtų kiek galima sklandesnis ir našesnis.

Kiek šis konstruktyvus Dešimtmečio Seimo dalyvių nusistatymas duos vaisių, priklausys ne tik ir gal ne tiek nuo ALTS-gos vadovybės ir jos atstovų iniciatyvos, kiek nuo bendrinių organizacijų vadovybių noro garbingai bendradarbiauti, jų ryžto atsakyti pasenusios rutinos ir jų apsisprendimo ieškoti tobulėsių bendro darbo metodų.

J. Paplėnas

DIRVOS MAIŽIEŠIAUS ATSAKYMAS NAUJINIŲ FARAONUI...

Biblijos stebuklų gadyne pasibaigusi ir Atlanto vandenys nebeperiskirs, kad svetimšaliai sausu taku galėtų aplėsti Vokietiją. Pagaliau, savo straipsniu "Svetimšalių padėtis Vokietijoje" autorius (anot Naujinių "Dirvos Maižiečius") ir nežadėjo išvesti svetimšalių iš Vokietijos į kitą palaimintą kraštą.

Bet kodėl Naujinių faraonas, jei aš esu Maižiečius, dėl tų straipsnių taip jaudinasi ir dideliu Vokietijos gynėju dedasi, — tikrai nesuprantama.

Kas jis yra toks: vokiečiai ar svetimšalis? Ir tai būtų įdomu žinoti.

Jei jis pats yra svetimšalis, tai ar nepriklauso tų grupei, kurie taikosi dviejų karvių tešmenis žįsti. Doleriams, kaip jo "Laiškas iš Vokietijos" Naujienose rodo, jis labai "lakamas", o kokio atlyginimo už savo laišką jis dar iš vokiečių žada susilaukti?

Jei jis vokiečiai, tai savime aišku, — jam svetimšalių vargai Vokietijoje ir nesuprantami, ir nežinomi. Jis j juos žiūri per vokiečių akinius. Jo laiško mintys tokią vokišką galvoseną patvirtina.

Štai jo svarbiausios mintys:

"Vokiečiai mums leido pabėgti nuo raudonojo smako į savo nusiaubtą kraštą".

Tektų pasvarstyti, ar vokiečiai nebūtų dar labiau nusipelnę dorybei, jei 1939 metais slapta sutartimi nebūtų pardavę mūsų krašto Sovietams ir nepradėję savo garsaus žaibo karo.

Toliau sako, kad Vokietijoje viskas esą tvarkoje: "Kuri tauta daug geriau su mumis elgtųsi, negu vokiečiai? Kuri tauta mus pabėgėlius priglaustų, kaip nukriausius brolius? Vokietijoje svetimšalis negali nusi-

skusti vokiečio nepalankumu!"

Į tuos meilūs žodžius tik pačių svetimšalių referendumas galėtų duoti atsakymą. Kieno vardu Naujinių faraonas čia prakalbėjo, — nežinia. Labai keistas toks ramimas: "Svetimšaliai Vokietijoje yra daugumoje pasenę, palieję, palūžę, darban netinkami... Tai jiems ir prisena tenkintis bet kokia pastoge..."

Teisingai, Vokietijoje likę svetimšaliai daugumoje liguisti ir pasenę. Daugelis jų, deja, vokiečiams piramidžių statyti nebegali. 14-kai metų po karo praslinkus, jie privalo gyventi ir mirti barakuose bei stovyklose. Kas čia suabejos, kad vien iš "brolisikos" meilės taip su jais elgiamasi.

Kažin ar Naujinių faraonas yra ką girdėjęs apie Vokietijos prisiimtą išpareigojimą įjungti svetimšalius į savo ūkį, apie socialinę globą bei šimtus privilegijų bei lengvatų, skirtų tik vokiečiams pabėgėliams.

Jei šioje padėtyje, kurios jis neginėja, pasigirsta vienas kitas svetimšalis nusiskundimas, tai tų pažemintų bei vargšų balsas Naujinių ausyse yra "bolševizmas" bei "vanduo ant Maskvos malūno".

Dirvoje atspausdu straipsniu "Svetimšalių padėtis Vokietijoje" buvo norėta objektyviai pavaizduoti svetimšalių padėtį ir paskatinti vokiečius pildyti savo teisinius bei moralinius išpareigojimus svetimšalių atžvilgiu. Tuo tarpu Naujienos, dėdamos tokį straipsnį, tarsi už visus svetimšalius sako, kad jie laimingi, viskas labai gerai, jokių pagerinimų nereikia.

Nuostabu, bet ir vokiečiai to paties siekia: sutarptautinti savo pabėgėlių problemą, gauti lėšų iš užsienio ir palikti pabėgėlius svetim-

šalių jų pačių likimui. Tik kasta, kad Naujinių bendradarbis ne juokais nusiskundžia, kad Dirvoje autorius "net neužsiminė apie tai, kad Amerikos lietuviai privalėtų labiau sujusti ir teikti gausesnę paramą Vokietijos likusiems paliegiams, seneliams ir vaikams".

Labai gražu, bet kur čia logika ir kas gi pagaliau teisus? Ar tasai "Maižiečius", kuris Dirvoje dėstė, kad svetimšalių padėtis Vokietijoje yra apgailėtina, ar tasai Naujinių faraonas, kuris tvirtina, jog jie neturi pagrindo skųstis. Jei Vokietijoje svetimšaliai jaučiasi taip laimingi, kaip Naujienose rašoma, tai kam jiems dar tie amerikoniški doleriai? Ar tik tam, kad vokiečiai jais pasinaudotų ir savo išpareigojimais atsiųkratytų. O gal čia tik paties mano oponento gobšumas?

Keisčiausia to Naujienose atspausdu straipsnio pabaiga: "Ar Vasario 16 Gimnazija būtų išsilaikiusi be Vokietijos vyriausybės paramos?"

Jei jis turi drąsos panašų mitą viešai reikšti ir skleisti, tai kiekvienam bus aišku, kiek turi vertės ir visi kiti vokiečiams pareikšti jo pagyrimai. (jb).

SPAUDA

RAŠYTOJO PETRO VAIČIŪNO
LAIDOTUVĖS VILNIUJE

Nepriklausomoji Lietuva, Kanadoje, paskelbė iš Lietuvos gautą laišką, kuriame nemažai žinių apie paskutiniąsias rašytojo Petro Vaičiūno dienas ir labai įspūdingas laidotuves Vilniuje. Ten sakoma:

"Taurus buvo vyras. Doras žmogus. Ilgai sirgo ir daug iškentėjo. Jį kamavo džiūva ir skilvyje turėjo žaizdą. Be to, jį kankino dar reumatizmas. Nuo praėjusių metų rudens negalėjo išeiti iš kambario ir visą laiką gulėjo. Turėjo tiek malonumų, kad klausydavosi radijo ir retkarčiais susilaukdavo vieną kitą savo draugą, dar senųjų pažįstamų laišką ar foto. Visa širdimi jis tuo džiūgėsi, visiems rodė ir aiškino. Šiaip, gyveno neblogai, nes turėjo personalinę pensiją, kaip ir jo žmona, kuri anksčiau buvo dramos artistė.

Priekaištas prie lovos, ir anksčiau toli nenueidavo, bet kasdien visdėlo išeidavo pasivaikščioti į Lenino (Lukiškių) aikštę du kartus - vidurdienį apie 12 ir vakare apie 18 valandas. Gerus pažįstamus pamatęs, sveikindavo: Morituras te salutai! (mirštantis sveikina). Taip jis ir atrodė, o visdėlo išgyveno 69 metus. Aikštėje visi jį pažinojo, bet draugai ir artimi pažįstami visada jį apsupdavo ratu. Gyvai jis tada dalinosi žiniomis, įspūdingais, pasakydavo numatymus, perspektyvas. Kai jis mostigavo lazdele arba ranka, atrodė, kad ruošiasi kažką mušti ar karštai ginčijasi.

Kurti buvo pajėgus, ir lovoje gulėdamas bei sirgdamas. Po karo esąs sukūręs apie 700 eilėraščių. Apie 300 eilėraščių turėjo būti išleisti, bet velionis buvo nesukalbamasis, atitrūkęs nuo mus supančio gyvenimo ir nepripažino jokių planų ar nurodymų ir kūryboje težiūnojo tikėtai savo vidines kūrybines nuotaikas ir poetinį individualumą, - todėl nuo gyvenimo atitrūkusiai poezijai negalėjo rasti leidėjo.

Į Rasų kapus velionį palydėjo visas Vilnius ir Kaunas, kapą apdengusieji gėlių vainikais. Rašytojai prie kapo pasakė gražių kalbų ir atsisveikino su vienu seniausiu kolegu, na... ir mokytoju."

Šis laiškas dar kartą patvirtina, kad rašytojas Petras Vaičiūnas ne kiek nesilenkė okupantams ir jiems nedavė savosios kūrybos.

Dirvą pasiūlyk savo
kaimynui susipažinti

AUKSO GADYNĖS REPLĖS

Bronys Raila, paskatą gavęs iš manųjų kuklių, "Margutyje" spausdintų prisiminimų, atsiėmė rašiniu "Kai primena aukso gadinę" (Dirva, Nr. 46).

Prisipažinsiu, nesitikėjau, kad tie pasakojimai galės būti plautesni skaitytojų sluoksniams įdomūs ar bent kiek patrauklūs: jie parašyti gan paviršutiniškai, bandant labiausiai priminti užmirštamus pradininkus ir ne lengvą Kauno meninės scenos išpildinimą.

Pasitaikė, kad "Margučio" redaktorius rado reikalinga išbraukti kažkuriuos pastraipsius ir todėl jautriam Broniui Railai atsirado noras man ir skaitančiai visuomenei priminti: "Kur jūs kitur rastumėt pasaulyje tokį valstybės išlaikomą teatro aktorijų nebaudžiamą nepaklusnumą ir t.t.". Juokingiausia, kad "Margutyje" prasitariau, kaip šiame incidente net ir man pačiam (labai nekaltam) nukentėti teko. Galima būtų panašių dalykų ir daugiau papasakoti, bet, galimas daiktas, ir tai nūdien praskambės arogantiškai ar neįtikinamai! (O redaktoriai tai išbrauks).

Prie progos, ar yra žinoma, jog tam tikrų politinių grupių ir jų "satelitų" iš Valstybės Teatro repertuaro buvo išimami "valstybinei santvarkai pavojingi veikalai"? Nenorėdama skaitytojų varginti pilnu to indekso sąrašu, drįstu tik priminti, kad po pirmo vaidinimo buvo įsakyta nebekartoti S. Čiurlionienės tragedijos "Riteris budėtojas", po trečiojo spektaklio Balio Sruogos dramos "Baisioji naktis", Vytauto Alanto pjesės "Gaisras Lietuvoje", (nebeprisimenu tikrai po kelinto vaidinimo). Petro Vaičiūno "Aukso žaismas". Pavojinga pasirodė B. Sruogos "Milžino paunksmė" ir netgi... Charles Dickens "Varpai", kuriuos rodyti administracija irgi buvo uždraudus.

Nesu klausimo žinovas, bet turėjau galimumo susipažinti, kokią autonomiją turėjo pvz. Paryžiaus valstybiniai teatral "Odeon" bei "Comedie Française" ar Vienos "Burgtheater". Maždaug panašios Lietuvos scenai autonomijos geidė ir Kastantus Glinskis, o trumpam laikui ją buvo iškovojęs Andrius Oleka - Žilinskas.

Po nelemto įvykio su Darbo Federacija, vėliau jokia mūsų partija į žūrovių salę jau savųjų emblemų ir agitacinių lozungų nebenešė.

Lietuvos scenos menininkams, o ypač jauniems režisioriams, Lietuvoje, tiesa, neteko vykti į Sibirą, bet jie "tarnybos labui" buvo siunčiami į Šiaulius, kur jau nebesudarydavo konkurencijos etatiniams Kauno režisioriams. Tokių laimei, kiek trumpesnio termino į Šiaulius ekskursiją 1933 metais teko atlikti ir šiuos žodžius rašančiam. Primenu tai, norėdamas tik pabrėžti "Margutyje" tilpusius teigimus, kad "aukso gadinė" meninės scenos pradininkams ne visi takai būdavo auksinėmis plytelėmis grįsti.

Stasys Pilka,
Chicago

YRA ŽMONIŲ...

Yra žmonių, kuriems patikdavo jau sustojusi eiti "Saulė". Yra žmonių, kurie ir šiandien tebeskaito vienintelę knygą - Sapnininką. Yra žmonių, kurie tenkinasi tik vienu lietuvišku laikraščiu, ir dar tuo, kurį nemo kamai gauna prie savo apdraudus. Visus juos aš sudedu į tą pačią kategoriją: mirę ar prie mirties slenksčio atėję. Jei mes, senieji šio krašto lietuviai, visi taip būtume darę, lietuviškų laikraščių gal jau ir nebereikėtų.

Atsiminsiu, ką čia pasakiau, mane ima ypatingas džiaugsmas, kad jūs naujomis reformomis toli palikot kitus laikraščius. Taip ir reikia daryti, jei norite patraukti dar gyventi norintį lietuvių skaitytoją.

St. Juškus,
Verdun

STATEMENT OF CONDITION OF

ST. CLAIR SAVINGS AND LOAN COMPANY

June 30, 1959

ASSETS

Cash and U. S. Government Bonds.....	\$ 3,512,141.98
Other Securities.....	1,669,870.44
Federal Home Loan Bank Stock.....	472,800.00
First Mortgage Loans.....	28,441,500.57
Property Improvement Loans.....	92,782.32
Office Buildings and Furnishings.....	189,984.88
Other Assets.....	53,867.85
TOTAL.....	\$34,432,948.04

LIABILITIES

Savings Deposits.....	\$29,340,771.55
Loans in Process and Escrow Funds.....	1,555,894.86
Advances.....	1,000,000.00
Accumulation for Tax and Insurance.....	19,685.65
Other Liabilities.....	38,371.20
Capital Stock.....	240,000.00
Reserves and Undivided Profits.....	2,238,224.78
TOTAL.....	\$34,432,948.04

Deposits made by July 15th Earn Interest from July 1st

4%
ANTICIPATED
RATE

DEPOSITS INSURED
TO \$10,000

ST. CLAIR SAVINGS AND LOAN COMPANY

THREE LOCATIONS:

813 East 185th Street

25000 Euclid Avenue

6235 St. Clair Avenue

Akimirksnių kronikos

VIENA "DIDELĖ" BYLA

Brooklyno Vienybėje neseniai skaičiau visą seriją įdomių straipsnių apie spaudos laisvės grožį, buvusios lietuviškos cenzūros baurumą ir tų laikų karo cenzorių kvailumą. Kaip kas be manytumėt, tuose straipsniuose būta ir apščiail tiesos, bent taip man, principiniam spaudos laisvininkui, atrodo.

Deja, gyvenimas savo kasdienybėje kartais bėga ne taip gražiai, kaip straipsniuose apie spaudos laisvę. Vienybė šauniai pasisakė už spaudos ir kritikos laisvę, pasmerkė tironų ir cenzorių tiesos baime, baurėjosi jų pastangomis užčiaupti burną skirtingai ar priešingai manantiems. Redakcijoje sėdi, be abejo, išmintingi redaktoriai, kurie gali protingai cenzūruoti (atsiprašau - redaguoti...) įvairių bendradarbių straipsnius.

O visdėlto pasirodė, kad be cenzūros negalėjo apsieiti ir Vienybė, - nežiūrint tų visų gražių straipsnių apie cenzūros baurumą ir cenzorių kvailumą. Štai, š.m. birželio 29 d. išsiunčiau vieną savo kraštutiniškai švelnią "akimirką" Vienybei dėl Vinco Rastenio garsiojo "raporto". Po savaitės gavau vieno iš redaktorių (ne karo cenzoriaus, bet redaktoriaus!) atsakymą, kad mano straipsnis dėl įvairių priežasčių ir jo vidinių prieštaračių negalės pasirodyti Vienybėje. Ji neturi intereso jo dėti. Na, neturi tai neturi, - gi ne mano dalykas primesti laikraščiu kokių interesus, o pagaliau ir tas mano

skystas straipsnelis - ne atomo energijos atradimas.

Kiek tas rašinėlis buvo netikęs, turėjo prieštaračių ir nepataikę Vienybės interesams, kiek jis prasilenkė su kilniausiais spaudos ir kritikos laisvės principais, - čia norėčiau jį, tegu ir su baime, ištisai pakartoti Dirvos skaitytojų referendumui... Štai ką Vienybei rašiau: - ...

★

Šį pavasarį suėjo 15 metų, kai pradėjau bendradarbiauti Vienybėje dar iš Europos. Beveik pastoviai, protarpiais gana gausiai, o 1948 m. rudenį atvykus Amerikon, keletą mėnesių net gavau progos padirbėti jos redakcijoje. Vienybė buvo pirmas ir vienintelis Amerikos lietuvių laikraštis, su kuriuo man sekmingai pavyko sumegzti santykius tuoju po to, kai Vakarų sąjungininkų buvome "išvaduoti" Elzase ir už dyką nugabenti (draugų su... V. Rasteniū pietų Prancūzijoje, - o už dyką todėl, kad iš ten mus taip pat už dyką norėjo išgabenti Sovietų Rusijon.

Nežiūrint kaikiurių vėliau atsitikusių man skaudžių finansinio bei personalinio pobūdžio nesusipratimų, mėgau Vienybę, kaip tautinės liberalinės krypties nepriklausomą laikraštį, visuomet atvirą įdomioms ir kontraversinėms mūsų politikos ar kultūros didžiosioms byloms (great causes). Ne vienoje iš jų man teko ryškiau dalyvauti, ir gana daug

Bronys Raila

jų šis seniausias pasaulio lietuvių laikraštis iškėlė ir palaikė. Turbūt niekas neneigs, kad mūsų tautinės rezistencijos problemos išaštrėjo pirmiausia dėka Vienybės ir kad jos bendradarbių publicistinis įnašas tikrai buvo nemenkas, pvz., kiek vėliau Lietuvos Nepriklausomybės Tautos organizacijai atsirasti.

Bet šia proga iš karto norėčiau pasisakyti, kad dabar Vienybėje perspausdintasis iš Vilniaus bolševikinės Tiesos Vinco Rastenio "raportas" sovietų policijos organams ir ypač jo įvairūs redakciniai komentarai bei patys tos bylos įreminimas jokiui atveju, mano giliausiu įsitikinimu, nepriklauso prie tradicinių Vienybės didžiųjų bylų pynės. Jis sudaro rūšį ir liūdną išimtį, kurios priežasties man dar beveik nesuprantamos. Jei Vienybė turėtų net kokią išskirtinę asmeninę ar kitokią antipatiją V. Rasteniū, dabartiniam LNT pirmininkui, vistiek ši medžiaga ir šios priemonės man nė truputį neatrodytų pateisinamos.

Ši byla mums, laisviesiems lietuviams, nėra ir negali būti "didelė". Tokia ji tegali būti tik bolševikams ir Lietuvos okupantams. Aš nepajėgiu atsistebėti, kaip tasai skirtumas negalėjo būti iš karto pajustas.

★

V. Rastenio byla, ryšium su jo "raportu" Maskvos NKVD tardytojui, būtų visai įdomi atpauskoti ir komentuoti, jei šis tariamas jo pranešimas būtų jo paties parašytas, kaip laisvo žmogaus ir laisvomis aplinkybėmis. Bet taip nebuvo! Tai yra kalinio vardu surašytas Maskvos NKVD tardytojo protokolas, ruošiant neva "pateisinamąją" medžiagą kaliniui netrukus nudobti. Sovietuose suimtas likviduotinos klasės atstovas dažnai nudobiamas NKVD kalėjimų rūsiuose ar koncentracijos stovyklose ir be tokių ilgų raportų bei ceremonijų. Jei Rasteniū čia buvo parodyta tokia privilegija, tai tiksliai turint išsrovavimo - pagal žinomą ir dažnai vartojamą so vietų priemonę - neva jo paties "prisipažinimais" dar suniekinti ir jį patį, kaip žmogų, ir visą politinę santvarką, kuriai jis priklausė, ir visus jo draugus bei veikėjus, kurie toje santvarkoje šį ar tą reiškė.

Būdamas pasiryžęs nepateikti į NKVD dausas, neturėjau laimės pabūti sovietų kaliniu. Tačiau sovietų kalėjimų ir tardymų sistema tiek plačiai visiems turėtų būti pažįstama iš daugybės autentiškų liudininkų aprašymų ir pasakojimų (pats Rastenis savo tardymus man ir žodžiu yra smulkiai pasakojęs), jog nebūtų jokio pateisinimo Amerikoje gyvenantiems lietuviškos spaudos redaktoriams į sovietų tardytojų

"NKVD raporto" bylos dalyviai diskutuoja su santariečių lyderiais J. Bačiūno Farmoje praėjusiais metais. Žinoma, diskusijos sukosi ne apie tai. Iš kairės: A. Kėželis, H. Žibas, J. Šmulskštys, L. Sabaliūnas, B. Raila ir V. Rastenis...

sudarytus raportus žiūrėti, kaip į rimtą medžiagą lietuviškos politikos klausimams aiškinti arba iš jų spręsti apie terorizavimo kalinio būdo silpnumą. Man atrodytų daugiau nei staigmena, jei laisvasis užsienio lietuvis žurnalistas nepajėgėtų suprasti, kad vadinamame V. Rastenio tardymo "raporte" mažiausia trys ketvirtadaliai visų posakių ir teigimų savo stiliumi, turiniu ir esme jau yra tokie ir tik tokie, kuriuos kaip anuomet, taip ir dabar vartoja tik sovietų spaudos ir tardymo "žurnalistas", kai jie nori suniekinti Lietuvos laisvės idėją, tuo pateisinti kremlinę okupaciją ir lietuvių tautos žudymą.

Paskelbtasis V. Rastenio tardytojo protokolas labai aiškiai rodo, kiek šia prasme NKVD rusas Maskvoje dar 1940 metais "storiojosi" ir "persistoriojo". Jis nepajuto, kad per naktų naktis su Rasteniū redaguodamas "jo" prisipažinimus, jis ir pats Rastenio buvo prigautas. Kaip Lietuvos gyvenimą menkai tepažįstantis rusas, jis taip paskendo tose visose protokolo nesąmonėse, kad papildomai išaiškinimui ir naujos medžiagos surinkimui išsiuntė V. Rasteniū iš Maskvos kalėjimo atgal į Kauno kalėjimą. Netrukus, kilus rusų vokiečių karui, Rastenis išėjo dar gyvas iš kalėjimo. Taip dalykus per daug komplikuojant, vienas "liaudies priešas" nebesulaukė kulkos į pakaušį ir jos mirties protokolo nebuvo suspėta papildyti dar naujais "daviniais".

★

Kaip rodos turėtų būti žinoma, tokie kalinių tardymo protokolai ir jų vardu surašomi prisipažinimai neturi jokios teisinės ir procedūrinės vertės NKVD teismuose, o ir viešuosiuose teismuose tetar nauja, kaip parodija. Jei kalinys priklauso sunaikintinių kategorijai, tai su jais ar be jų, su parodomais ir "prisipažinimais" ar be jų, su kitų "liudininkų" pareiškimais ar be jų - jis bus nuteistas kalėjimui ar mirtčiai.

Aš visai nepyktu ant V. Rastenio už tai, ką jis ir apie mane

"parodė" tardymo protokole Maskvoje. Jis man pasakojo, kad būtų ką nors įdomesnio "parodės", jei būtų žinojęs, kas su manimi atsitiko po rusų okupacijos: ar aš jau suimtas, ar dar slapstausi, ar užsienin pabėgęs? Tardytojas reikalavo, kad parodymai būtų griežti ir pirmiausia, jog aš esu buvęs lietuviško saugumo policijos šnipas. Rastenis užsigynė, kad to tikrai nežinau. Tardytojas: - "Tu negalėjai to nežinoti, tu privalėjai žinoti, tai kam dar gini?"... Tada Rastenis pavartojo savotišką argumentą: - "O ar pas jus irgi visi privalo žinoti, kas dirba ir ką dirba sovietų NKVD"?... Tardytojas sutiko, kad, žinoma, ne, ir tuomet išrašė sušvelnintą posakį, nebe Rastenio tvirtinimą, o tik kad "jo buvę draugai tvirtina, kad jis bendradarbiavo su politine policija ir išdavinėjo ratelio draugus".

Nors sovietų akimis, visi žurnalistas, kurie nedirba sovietų naudai ar tuo labiau dirba prieš komunizmo plėtimąsi, būtinai turi būti ir policijos šnipai, - rusų tardytojo tvirtinimas visdėlto pasiliko nesąmonė. Juk net ir labai norėdamas, koks aš bebūčiau galėjęs būti policijos "šnipas" komunistiniame pogrindyje, ir koks man reikalas būtų buvęs tuo amatu verstis, ir kas iš kremlistų manimi būtų pastatę ir

suteikę medžiagos juos išdavinėti, kada aš valstybiniame radiofone skaičiau spaudos apžvalgą, dirbau ideologiniame Vairo žurnale, buvau bendradarbiu, vėliau redaktoriumi oficioziniame Lietuvos Aido dienraštyje.

Šios visos bolševikinio žargono nesąmonės, kurių kone kiekviename sakinyje prisagstė NKVD rusas tardytojas, sutikdamas leisti jas perrašinėti ir pačiam kaltinamajam, mums čia tegalėtų sukelti tik juoko ar pasišlykštėjimo, o ne suteikti medžiagos įmantriems komentarams tuo pagrindu dėstyti apie nepriklausomos Lietuvos vidaus politinio ir kultūrinio gyvenimo raidą. Savo lietuvišką gyvenimą analizuoti mes turėtume ne pagal rusų, žydų ar lietuvių komunistų teroristinio tardymo protokolus!

Ši išvada man atrodo tiek neabejotina, kad jos negalėjo pakeisti nei labai malonūs Vienybės komplimentai kaikiurioms mano ano laikotarpio ideologinėms ir literatūrinėms rašto pastangoms reaguoti prieš nihilizmo ir bolševizmo apraiškas lietuviškame gyvenime. Šis klausimas būtų atskiras, labai platus, turėjęs savo įdomumų ir kuriųjų. Vienintelė Vienybės komentary vieta, kur aš sutikčiau su kol. V. Meškausko mintimi, yra tai, kad ideologinė kova prieš kultūrbolševizmą tautinėje Lietuvoje buvo ne tik silpna, bet ir gana sunki, nedėkinga ir tokiems kovotojams beveik žalinga. Tas paradoksas man visuomet atrodė viena iš didžiausių tautininkiškos santvarkos kvailijų.

Šiandien tuo mažiau besistebiu, ypač kai apsigyvenau Amerikoje ir galiu plačiai stebėti liberaliosios ir konservatyviosios Amerikos kultūrbolševizmo procesą. O anoji Lietuvos tautininkų silpnybė ir kvailijė taip pat mano alyse žymiai sumažėja, kai šįandien matau, kad Amerikos lietuvių tautinės minties laikraštis savanoriškai išdarinėja dar didesnę kvailiję - ir visiškai be jokio pasiteisinimo. Man liūdna ir beveik gėda, kad Vienybė nebesurado kitokios bylos, kaip NKVD kraujuoto šlamšto nagrinėjimą prieš lietuvius ir Lietuvos laisvę. Reikėjo tai palikti Grigaičio Naujienoms, - anoms toks maistas tai gal ir būtų skaniausioji mana iš dangaus...

Vydūno monografijos belaukiant

Ginčas dėl senovės lietuvių tikybos artimumo krikščionybei savo laikui ėjo tarp literatų mūsų politinėje spaudoje. Jis buvo bergždžias, nes religinis turinys ir jo klasifikacija grupėmis yra religijų istorikų ir religinių dogmatikų dalykas. Jie tat daro mokslinėje literatūroje, bet ne politinės spaudos polemikoje.

Bijau, kad toks pat ginčas gali vėl antrą kartą kilti, kai A. Merkelis dabar ruošia išleisti Vydūno monografiją, kurios kelios iš-

traukos jau pasirodė Dirvoje. Taigi, kad išvengtume bergždžių ginčų, atsiminkime, kas buvo Vydūnas ir kurio tikslu jis rašė, kas yra jo monografijos autorius ir kurio tikslu ji leidžiama.

Vydūnas buvo karštas lietuvių tautos sūnus ir jos sąžinės budintojas, mėgęs reikštis ir muzikos būdu. Jis iš profesijos buvo gimnazijos mokytojas, bet rodos ne mokslininkas filosofas, istorikas, ar teologas. Jo poetiniam polinkiui atrodė, kad

(Nukelta į 4 psl.)

Pavykęs koncertas Rochestery

Muz. Z. Nomeika savo mokinių tarpe.

Kaip ir kiekvienais metais, taip ir šįmet, Z. Noreikos Muzikos Mokykla užbaigė mokslo metus viešu koncertu vienoje iš Eastmano konservatorijos salių, vad. Hutchinson House.

Programą išpildė Nijolė Saladžiūtė, Delija Valiukėnaitė, Nijolė Šlapelytė, Sandie Grabowski, Kristina Nomeikaitė, Kornelius Cieminis, Kęstutis Saladžius ir Birutė Stankutė.

Iš pažangiausių mokinių, reikia pažymėti, yra Nijolė Saladžiūtė, kuri, nors dar jauna, bet daug žadanti pianistė.

Tuoju po koncerto N. Saladžiūtė ir D. Valiukėnaitė muzikos mokytoju Z. Nomeikai, kuris šįmet švečia 30 - ties metų Kauno konservatorijos baigimo sukaktį, įteikė dovaną - albumą, mokinių sveikinimus bei linkėjimus. J.

JANIS KLIDZEJS

RUSAS DANGORAIŽYJE

(SKYRIUS IŠ ROMANO "DZENITORIUS")

Trisdešimt šeši aukštai riogso virš mūsų, nes mes, juodieji, kaip įprasta vadinti spaustuovės darbininkus, esame pačioje apačioje, su dvidešimt dviem rotacinėm, ir kiekvieną popietę išmetam į gatvę pusanatro milijono egzempliorių "The Evening Post". Mašinom sustojus, visi trys šimtai, kurie tik rekdami susikalbėdavo ir tai nevisuomet, besikarstydami ant triaukščių rotacinių, staiga, vienu metu praplumpa, nes mōnotoniškas ūžimas ir tarškėjimas visiems įgrisęs.

Kaip visuomet, prie manęs prieina Silis, gręždamas pirštais ausis. Dar jis tyli, tačiau, iš jo veido išraiškos maždaug nujaučiu, apie ką kalbės. Kiekvieną dieną esu jo klausinėjamas, ir privalau atsakyti, net tuo atveju, kai nežinau ką. Jis manęs jau išklausinėjo visa, kas įmanoma, apie vokiečių, lenkų, rusų ir prancūzų moteris, ir aš turėjau žinoti tokius dalykus, kurių net matęs nebuvau. Nes jeigu kartais atsakau tikrai daugiau nieko nežinau, Silius pasižiūri į mane tokiom akim, lyg aš tyčia, vien dėliai tingėjimo, paniekinčiau jį.

— O vakar tai žinojai, — beveik piktai jis suniurzgia. Ir aš turiu, ir stengiuosi žinoti.

Dabar jis vėl šalia manęs, su keliais kitais Europos tyrinėtojais.

— Viktorai, šiandien tu man pasakyk, kaip vokiškai, rusiškai ir lenkiškai tokie dalykai... — Ir jis apsilaižęs išvardina eilę svarbesnių žmogaus anatomijos dalių. Palaukęs savo sąrašą dar papildo žodžiais, kurie išreiškia švelnius fiziologijos procesus bei ilgesį. Būrelis garsiai nusijuokia, nes šitie žodžiai čia kasdien vartojami nesuskaitomą skaičių kartų, visokiomis variacijomis.

Tokių svarbių vertimų dar neteko daryti, todėl delsiu galvodamas, kaip šitos rūšies pamoką pravedus.

— Nesivaipyk ir nemirkėiok! Sakyk tiesiai ir viskas.

— Jeigu tu kalbas moki, tai negi nežinai paties svarbiausio, — nekantraują vienas.

— Matai, netoli Silio gyvena vokiečių, su kuria jis nelabai draugiškuose santykiuose, o su lenkaite, kuri neseniai atvažiavo, puikiausiuose. Tad aišku, kad jam šitie žodžiai reikalingi, — aiškina kitas.

Gerai žinau, jog ilgai negaliu, nes prarasti bendradarbių draugiškumą lygu darbo praradimui. Ir taip pradėdau svetimų kalbų pamoką.

— Kaip sakei? — klausia vienas ar kitas. — Pakartok.

Kartoju, ir aštuonių vyrų balsai ataidi kiekvieną mano žodį. Skamba tikrai įspūdingai! Akimirka pagalvoju, jog gali kur nors netoliese būti žmogus, suprantas šitas kalbas, ir man pasidaro karšta.

— Toliau, toliau, — ragina mokiniai. Aš tęsiu ir jaučiuosi, lyg dainius, kurio žodžius aštuonbalsis choras kartoja.

Kai Silio žingeidumas patenkintas, jie visi išseiskirsto, reikaudami ir sumaišydami naujai išmokus žodžius iš trijų Europos valstybių kalbų.

Ir taip kiekvieną dieną mano, kaip kalbų žinovo, garsas didėja. Neseniai net meilės laišką iš Vokietijos turėjau perskaityti.

Kai baigiu susidoroti su popieriaus ritiniu, išgirstu:

— Viktorai! Viktorai! Kur gi tu nulindęs? Atsiliepiu ir tada pamatau spaustuvės policininką einantį prie manęs.

— Greitai, Viktorai. Lauke kažkoks žmogus, ir aš nesuprantu ko jis nori. Matau tik, kad užsispyrusiai kažko nori, nes nepasitraukia. Gal tu su juo susikalbėsi.

Išėinu į kiemą, kur laikraščių išvežiotojai mėto didžiulius ryšulius į mašinas. Policininkas pamoja galva, ir aš pamatau žmogų, trypiantį nuo vienos kojos ant kitos.

Ruda kepure, nenusakomos spalvos marškiniais ir labai siauru, žaliu kaklaryšiu. Jo puspalčio skvernai nutįję žemiau kelių ir taip išsiptę, lyg juose būtų paslėpta po puskepalį duonos. Pagalvoju, jog tikriausia kišenės prakiurusios, ir taip skvernuose prisirinko šokių bei tokių žmogui reikalingų daiktų. Tačiau svarbiausia, ko jokių būdu negalėtum nepastebėti, tai batai: juodi su baltu tinkliniu viršumi ir spindintys naujumu.

Žmogus žvalgosi, truputį išsigandęs, su tokia kalta ir vaikiška šypsena. Ant nosies ir skruostų matosi kelios raupų duobutės. Amžius — apie 35.

— Jūs rusas, tiesa? — paklausiu rusiškai, nes reikia ypatingo pastabumo, kad išskirtumei šitos tautybės žmogų iš daugelio kitų. Staiga jo akys ir veidas nusvin-ta tokiu džiaugsmu, kokį retai tepastebėsi.

— Broleli mieliausias, aišku, kad rusas! — sušunka jis. — Tikriausias rusas! Terentijus Šalapajevas. — Jis praskečia abi rankas, lyg norėdamas apglėbti mane, bet, staiga pastebėjęs šalia stovintį policininką, sustingsta, ir liežuviu suvilgo lūpas.

— O tu rusas? — tyliai paklausia.

— Ne.

— Nesvarbu, vistiek mūsiškis, jeigu su tavim galima kaip su žmogum susikalbėti.

(Bus daugiau)

Dariaus ir Girėno paminklas Brooklyne, Lituanicos aikštėje. Prie šio paminklo liepos 18 d. 5 val. vakaro įvyky minėjimo iškilmės. Iškilmėse bus pasakytos kalbos ir atlikta meninė programa. V. Maželio nuotrauka

DARIAUS IR GIRĖNO NELAIMĖS VIETOJE

Nuo atmintino Dariaus ir Girėno žygio praėjo dvidešimt šešeri metai. Daug kas jau ir garbingų lakūnų žuvimo aplinkybes primiršom, nors jos taip ir liko visiškai neišaiškintos.

Čia iš "Trimito" žurnalo, išėjusio 1933 m. liepos 27 d., kai ką skaitytojams vėl primenam. Ir tikim, kad tie priminimai mums vėl pažadins lakūnams pagarbą, o tautinį darbą dirbant didvyriškumą.

Red.

★

Liepos 17 d. po pietų, pasitvirtinus žiniai apie šiurpulingą mūsų didvyrių Dariaus ir Girėno nelaimę, Lietuvos Aero Klubo atstovai av. kap. Morkus ir inž. Bulota traukiniu išvyko nelaimės vieton. Išlipę Landsbergo stoty Vokietijoje, iš ten liepos 18 d. automobilium nuvyko į Soldino miestelį, kurio apylinkėje katastrofa įvyko. Soldino landsratas tuoj parūpino mūsų atstovams automobilį nuvykti į nelaimės vietą. Po poros valandų, jiems atvykus, miestely buvo nuleistos iki pusiau stiebo vėliavos.

Nelaimės vietoje mūsų atstovai rado vietos nacionalsocialistų smogiamųjų dalinių sargybą. Nelaimės vieta buvo aptverta. Joje buvo tik lėktuvo "Lituanicos" skeveldros. Lakūnų kūnai jau buvo pašarvoti Soldino kapų koplyčioje. Lakūnai labai sužaloti. Nėra abejonų, kad jie mirę iš karto. Abu lakūnai, kad ir sužaloti, buvo charakteringų brolių. Jie buvo pridengti vokiečių tautine vėliava. Nacionalsocialistų smogiamųjų dalinių kariai stovėjo garbės sargybą, po tris iš abiejų pusių.

Aero klubo atstovų rūpestis buvo surinkti lėktuvo liekanas. Tačiau apylinkės žmonės, norėdami palikti sau bent kokį šio liūdnio įvykio daiktėlį, buvo didesnę dalį liekanų pasiėmę sau. Vokiečiai pasižadėjo, kad tos liekanos bus iš žmonių surinktos ir sugrąžintos Lietuvai. Sunkvežimais lėktuvo liekanos buvo nuvežtos Soldino stotin ir ten sukrautos į vagoną, kuris buvo užplombuotas. Iš Berlyno atvežus karstus, didvyrių kūnai buvo sudėti į juos ir užliuoti. Karstai buvo pridengti lietuvių tautinėmis vėliavomis.

Nelaimingo įvykio vietą lankė tūkstančiai apylinkės žmonių. Visi reiškė lietuviams gilius užuojautos. Soldino visuomenė, vežant didvyrių kūnus į Štetiną, gausingai dalyvavo laidotuviuose. Sudėta daug vainikų. Atsiveikimo kalbas pasakė vietos valdžios ir visuomenės atstovai. Nacionalsocialistų dalys išsirikavo spalieriais. Visur vėliavos buvo nuleistos iki pusiau stiebo. Štetine didvyrių taip pat laukė daugybė žmonių, išsirikavusi policija, smogiamosios dalys, Štetino aerodromo tarnautojai, lakūnai. Po prakalbų karstus sudėjo į didžiulį "Derulufto" lėk-

tuva paskutinei didvyrių oro keilionei į tėvynę. Lėktuvas liepos 19 d. 12 val. iš Štetino išskrido į Karaliaučių. Karaliaučiuje liūdnio lėktuvo laukė daugybė žmonių. Atvyko Lietuvos konsulas Budrys su konsulato personalu, Karaliaučiaus lietuvių kolonija, vietos valdžios ir visuomenės atstovai. Išsirikavusios laukė kariuomenės, policijos, nacionalistų ir vok. lakūnų dalys. Pasakyta visa eilė prakalbų, sudėta vainikų. Apie 15 val. pakilęs į orą, lėktuvas su didvyrių kūnais nuskrido tiesiog į laikinąją Lietuvos sostinę Kauną. Jį išlydėjo atsiveikindamas kitas vokiečių lėktuvas ir per radio perdavė paskutinius sudie didvyriams.

Katastrofos priežastis ligi šiol neišaiškinta. Mūsų aero klubo atstovai, lankęsi nelaimės vietoje, pareiškė, kad kol nėra kvotos duomenų, sunku ją tikrai atspėti. Katastrofa buvusi labai baisi. Tai liudija lėktuvo išverstos keilios didelios pušys. Be to, krisdamas lėktuvas nulaūžė visai eilei medžių viršūnes. Spaudos žiniomis, benzino mūsų lakūnui prieš katastrofą dar turėjo apie 50 ltr. Skrisdami teisingu keliu į Kauną, nežinia dėl ko nakties metu tūpėsi. Vidunaktį iš liepos 16 d. į 17 d. "Lituanica" perskrido virš Berlicheno. Lėktuvas skrido gana žemai ir perlėkė per koncentracijos lagerį, kurį savo didžiuoju prožektorium nušvietė. Apie pirmą valandą, pagal vietos vieno ūkininko pasakojimą, Soldino apylinkėje pasigirdo sprogimas. Lėktuvas nežinia dėl ko, spėjama, kad per žemai skrido ir užsikabino už medžių, nukrito 7 kilometrai nuo Soldino miške. Prieš krisiant lakūnai išmetė paštą, kurį su savim vežėsi į Kauną. Anksti rytą katastrofos vietą užtiko apylinkės žmonės. Atvykus vietos valdžios atstovams, išaiškinta, kad tai lietuviai lakūnai, atskridę iš Amerikos. Lak. Girėnas laikė viena ranka lėktuvo vairą, o kita ranka buvo, matyt instinktyviai, pridengęs veidą. Aplink gulėjo išmėtyti žemėlapiai, įrankiai. Dariaus laikrodžio ejo, taip pat degė kišeninė elektros lemputė. Pas Girėną, kurio kūnas mažiau sužalotas, rasta trys doleriai pinigų ir talismanas - medalis su užrašu: "Šv. Kristupai, saugok mus!". Lakūnų žemėlapiuose matyti tiesi skridimo linija. Jie teisingai laikėsi krypties. Vokiečių valdžios atstovai buvo pasiėmę lakūnų žemėlapius, skridimo dienyną kaip kvotos davinius, bet po kiek laiko visus šiuos daiktus grąžino Lietuvai. Grąžinta: žemėlapiai, skridimo dienynas, kurį lakūnai skridimo metu rašė lietuviškai ir angliškai, antspaudai, bloknatai, navigacijos tabelės, laiškai, dvi fotografijos, pilotų liudijimai. "Lituanicos" liekanos taip pat traukiniu atvežtos į Kauną. Jos nugabentos į Vytauto Didžiojo uni-

Ir profesorius sumanė pašokti!

J. Kaminskas Keleivyje (o jeigu Keleivyje, tai J. Kaminskas reiškia ne ką kitą kaip profesorius Steponas Kairys), nors ir atsilikęs, pavėlavęs, irgi sumanė "pašokinėti" apie "Rastenio bylą" ir pafilosofuoti, kodėl, girdi, bolševikinė Tiesa "šokdina V. Rastenį"...

Ne naujiena, kad pagyvenę žmonės kartais užsimano pasididžiuoti savo "vikrumu", bet ši kartą visų sutartinai (dėl amžiaus ir dėl 1918 metų parašo) gerbiama profesorius kažin ar reikėjo įsijungti į "zyman-tysliavinį kadrylių".

Pirmąjį bolševikmetį (kaip ir "smetonmetį" prasėdėjęs nepalietas, profesorius galėtų tik teoriškai samprotuoti ir, žinoma, labai gudriai išspręsti, ką Rastenį ar kiti turėjo bolševikų kalėjimuose kalbėti. Bet rašytojai kartais dar geriau sugalvoja, kaip belaisviai nugalėtojus bent žodžiais "susodina į kaliošą". Profesorius - inžinieriui nepasiseks jų nukonkuruoti...

Bet, pasirodo, jeigu profesorius pats būtų tomis pačiomis temomis parodymus rašęs, būdamas kalnys, arba redagavęs, būdamas tardytojas, tai parodymai būtų išėję nesulyginamai "stipresni" ir "spalvingesni". V. Rastenį profesorius atrodo "nuobodus pasakotojas".

Imkim tik vieną vietelę iš tų V. Rastenio parodymų ir palyginim, kaip profesorius jų suredagavo. Skirtumas ir kryptis ryškiausi. Štai V. Rastenio atsakymas bolševikų tardytojui apie tautininkų akciją vienoj knygoje leidykloj:

"Viena kooperatyvinė leidykla ("Spaudos Fondas") buvo vado-

vaujama asmenų, kurie buvo palankūs revoliucinėms idėjoms. 1934 ar 1935 metais Kauno tautininkų pirmininko Bronislovo Gudavičiaus iniciatyva, kontakte su manimi, kaip generaliniu sekretoriumi, buvo mobilizuota apie 200 partijos narių, kuriems buvo įsakyta tapti šio kooperatyvo nariais. Tuo būdu leidyklos vadovavimas atsidūrė tautininkų rankose, o tuo būdu ir leidžiamų kūrinių kontrolė".

O dabar žiūrėkim, kaip profesorius (J. Kaminskas) tą patį dalyką atpasakoja:

"...kaip tautininkai užgrobė pažangiosios inteligentijos sukurtąjį "Spaudos Fondą", padorioms knygoms leisti bendrovę. Tautininkai susitarė dideliu būriu įsiveržė ton bendrovės nariais, ją užvaldė ir pradėjo leisti tokias knygas, kokios tiko fašistiniam režimui. Vadinasi, buvo įvykdytas legalizuotas svetimo turto plėšimas"...

Taip, tikrai: J. Kaminskas pasakoja "įdomiau" už V. Rastenį, ir nėra abejonės, kad tardytojui J. Kaminsko pasakojimas būtų daug geriau patikęs. Arba, jeigu jam pasitaikytų būti tardytoju, tai jis jau parodė, kaip jis tardomųjų parodymus paredaguotų...

Po viso to - linksma pabaiga: "kas nebuvo totalitarininkų policijos tardomas, geriau tegu nemeta pirmas akmeniu"... Ach tu Viešpatie, ir kokiomis tik formomis nesireiškia tas faraziejiskumas!

I. J. SAMAS JEWELER

Sveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

Užjaučia ir siūlo... asimiliuotis

Iš Australijos lietuvių gyvenimo

Sidney, Australija. - Pas lietuvių, latvių ir estus, vienoje parapijos salėje surengusius Pabaltijo birželių įvykių paminėjimą, atsilankė nemaža australiečių svečių: burmistras, buvęs burmistras, senatorius ir keletas kitų vietos visuomenės įžymybių. Visi svečiai pasakė po kalbą, visi parodė daug užuojautos pabaltiečiams dėl juos ištikusio likimo, bet kaikurie iš jų tuo pačiu metu pabrėžtinai patarė asimiliuotis (tai yra, dar ir dvasiškai nusižudyti), nes taip būsią naudingiau Australijai.

Paminėjimo dalyviai tačiau, lyg nenugirdę, rodė gyvą paveikslą "Lietuva pančiuose", dainavo "Lietuva brangi" ir kitas lietuviškas (neasimiliuotas) dainas. Paminėjime dalyvavo ir dar nesusiasimiliavę vengrai bei ukrainiečiai.

★

Adelaidės lietuvių parapijos klebonas kun. J. Kungys uždraudė "bažnyčiai priklausomam rajone" (tai yra, salėje po bažnyčia ir kieme prie bažnyčios) rinkti aukas ne bažnyčios reikalams. Ligi šiol toje salėje ar kieme buvo renkamos aukos visiems lietuvių visuomeniniams reikalams. Neretai rinkliavas organizuodavo net kun. Jatulis (jau išvykęs Romon.) Tokias rinkliavas kurį laiką toleravo

ir kun. Kungys, bet pasipriešino lietuvių namų rinkliavos progai.

★

Melbourn lietuviai renka savo klubo tarybą. Rinkimai vyksta korespondenciniu būdu. Į 15 vietų kandidatuoja 26 klubo nariai. Kandidatų gausumas laikomas ženklu, kad klubo reikalais esama gyvo susidomėjimo. Tikimasi, kad išrinkta taryba sugebės išspręsti Melbourn Lietuvos Namų klausimą. Idealas - vieni, visiems tinkami namai.

Vydūno...

(Atkelta iš 3 psl.)

lietuvių asmenybės tautinį susipratimą ir lietuvių tautos bendruomeninį veikimą prieš pavergėjus geriausią skatinti jo mėgiamu panteistinės teosofijos būdu, kurio mintis jis manė matęs pasireiškus senovės lietuvių tikiyboj. Juk tas pats uždavinys dar ir šiandien nėra pasenęs. Mes tik skiriamės dėl priemonių. A. Merkelijs yra gabus biografinis ir monografijų rašytojas ir žurnalistas. Jis vaizduoja praeitį literatūrinėmis priemonėmis. Jis, rodos, nepretenduoja būti mokslininku istoriku, filosofu ar teologu.

Taigi, nepriskirkime Vydūno monografijai daugiau elementų ir siekių, negu siekė pats Vydūnas ir siekia jos autorius. Atrodo, nederia ieškoti istorinio tikslingumo, gilių visapusiškos filosofijos ar religinės tiesos literatūriame veikale.

M. K.

SAVE SAFELY

Earn

4%

ANTICIPATED RATE

Save-by-Mail...

ASK FOR FREE
SAVE-BY-MAIL KIT

813 East 185th Street
25000 Euclid Avenue
6235 St. Clair Avenue

at
ST. CLAIR SAVINGS

Valandos, kurios nulėmė II Pasaulinį karą 9

MEDICINA IR ATOMINIS KARAS 9

J. RAMUNIS, M. D.

Dvidešimt pragariškų minučių...

Kai plk. Otway po nepasisekusio iššokimo susirinkusiems karininkams ir p u s karininkams pareiškė, kad Merville baterijos puolimas bus vykdomas su likusiu bataliono penktadalu — niekas nepastebėjo, jog jis galbūt slapčia troško, kad to beprotiško žygio nereikėtų vykdyti.

2:50 val. 150 vyrų paliko miškelį, kuris buvo susirinkimo vieta. Netrukus Otway, kuris ėjo pirmasis, pamatė šėšėlį, šūktelėjo ir gavo atsakymą. Tai buvo vadas atskirai iššokdintas žvalgų grupės, kuris skubėjo su pranešimu. Jis turėjo gerų ir blogų naujienų. Jie buvo praardę kraštutinę baterijos užtvartą, pereję užminuotą zoną ir pusę valandos gulėję ties vidine užtvarta sekdami, kas viduje dedasi. Jie girdėjo vokiečių pasikalbėjimus bunkeryje, ir jiems atrodė, kad baterija nėra ginama stipresnių jėgų, negu žvalgyba buvo skaičiavusi. Spygliuotoji užtvarta galėjusi būti sunkiau įveikiama. Tiesa, pionieriai, drauge su juo iššokę praėjimui per minų zoną paruošti, buvo praradę visus minų ieškojimo ir ženklinimo įrankius, tačiau jiems pasisekė plikais pirštais surasti minas ir jas vieną po kitos "nuoteltinti"; pravalytą ruožą jie kaip sugebėdami paženklino įbrėžimais žemėje.

Tačiau šimto Lancaster lėktuvų puolimas buvo visiškai nesėkmingas. Nevietoje iššokę, ženklinintojai savo šviesos signalus sustatė maždaug už kilometro nuo baterijos — ten, kur turėjo leisti žvalgų grupę. To pasekoje šokimas praėjo gana audringai. Nevienu girdėjo pro save prašvilpiančias ir po kjomis sprogtančias bombas; vienas pasakojo, kaip sprogtusios bombos oro slėgimas jį persiviedęs per parašiuotą viršų. Tačiau viskas kažkaip laimingai baigėsi. Niekas tačiau nematė nė vienos bombos nukrintant į bateriją.

Paskutinė viltis dingsta

150 vyrų be jokio incidento pasiekė kraštutinę spygliuotą vielų užtvartą. Ir ten, jau ryškiai matant tamsoje dunksantį bunkerį, Otway ištiko paskutinį smūgį. Buvo jau 4:30 val. — laikas sklandytuvams pasirodyti. Ligšiol jis vis dar tebesitikiėjo kaip nors rasiąs šviesos signalizatorių, kuriuo galėtų duoti startą ženklą. Bet jo nebuvo.

Tiksliai sutartu laiku jis pastebėjo atvykstančius du iš trijų sklandytuvų. Lėktuvai-vilkikai davė ženklą, kad atkabina velkamuosius lynus. Sklandytuvai pradėjo skrieti žemyn. Bet čia nebuvo jokios galimybės jiems painformuoti, kad jis yra pasirengęs puolimui. Buvo aišku, kad, nepastebėję starto signalo, jie pagalvos,

jog jo dalinys yra kur nors patekęs į sunkumus, ir sklandytuvai leisis kitur, ne į baterijos lizdą. Vieną sklandytuvų jis pamatė maždaug 30 m. aukštyje praskriejantį virš galvos ir bėgėiškai turėjo stebėti, kaip didysis paukštis padarė posūkį, kad nusileistų toliau nuo baterijos. Paskutinei vilčiai dingus, jis davė ženklą puolimui.

Tai buvo trumpas, baisus ir kruvinas mūšis. Otway nebuvo apstėtas romantiškos idėjos veržtis dalinio priekyje. Logiškoji komandavimo vieta buvo užpakalyje, kur kiekvienas galėjo jį rasti, ir taip jis su savo pasiuntiniu, adjutantu ir ryšio karininku liko vienoje bombos išmuštoje duobėje prie kraštinės vielų užtvartos. Jis matė sprogtimus — tuoj iš baterijos praplupo laukiniai ugnies smūgiai. Šviečiamųjų kulipkų fone pašokę jo vyrai bėgo per minų lauką, krito atsišaudydami arba liko begulį ten, kur mirtis juos užklupo. Minosvaidžių sprogtimų šviesoje jis matė, kad pirmieji jau prasiveržė pro tvoros skylę ir bėgo link apkasų.

Sunkios artimosios kautynės

Tai buvo momentas jam pačiam veržtis į priekį. Kaip daugelis vyrų su fantazija, Otway nebijojo mirti, tačiau jį gąsdino mintis, kad jis galis tapti invalidu. Šis siaubas apėmė jį, iššokus iš duobės ir pradėjus bėgti į priekį ugnį. "Pirmyn"! sušuko jis ir net užmiršo, kad bėga per užminuotą lauką — šis buvo tapęs antraeilio pavoju. Tvoros angoje krito greta jo bėgęs adjutantas, kulkosvaidžio serijos perversas. Už tvoros jis puolė ant žemės. Paskui jį veržėsi kuopos rezervas, kuris, prigulęs žemėn, laukė naujo įsakymo.

Pagal jo planą, priekinė kuopos dalis turėjo, nesusitardama ties bunkeriais, veržtis prie patrankų. Jie tai ir darė. Po kelių minučių jis pamatė, kaip jie jas sprogdino. Jis įsakė kuopos rezervui pulti bunkerį. Netrukus pasigirdo vokiški "Fallschirmjaeger!" (parašiutininkai!) — ir vokiečių kareiviai pradėjo pasidavinėti. Praėjus 20 minučių nuo įsakymo pulti, visa buvo baigta. Jo vyrai buvo bunkeryje, baigę sprogdinti patrankų vamzdžius, į kuriuos, pristigę savos sprogtamosios medžiagos, sumėtė rastos vokiškas granatas. Buvo iššautas šviesos signalas, pranešas laimėjimą. Virš baterijos skraidės žval-

gybinis lėktuvas signalą pastebėjo ir perdavė laivynui — lygiai ketvirčiu valandos prieš pradėdant veikti didžiosioms laivų patrankoms. Otway ryšio karininkas išsitraukė iš uniformos ančio paširpusį karvelį ir paleido. Vienišas skrido paukštis pro lėktuvus ir laivų stiebus, per Kanalą į Angliją — su pranešimu, kad Mervilles baterija krito.

Otway būrelis mūšį laimėjo drąsa ir atkaklumu. Tačiau džiaugsmo svaigulys nelydėjo pergalės. Priešingai, susirinkę vyrai buvo išblyškę ir tylūs. Nes iš 150, kurie prieš 20 minučių pradėjo puolimą, 75, lygiai pusė, gulėjo žuvę arba sužeisti kovos lauke. Iš 200 vokiečių gynėjų tegalėjo tik 22 pasiduoti, kad pradėtų kelią į belaisvę.

Poilsio nebuvo, nes, vos tik baterijai kritus, ją pradėjo apšaudyti kita vokiečių baterija. Otway pasiuntė vyrus, kad sužeistuosius surinktų iš apšaudomo ploto ir nugabentų į pasiūrę už minų zonas. Tarp likusių gyvų vokiečių buvo vienas senyvo amžiaus gydytojas. Jis pasiūrėję pradėjo visus sunkiausius sužeistuosius tvartstyti nepaisydamas, ar vokiečiai, ar anglos. Netrukus pasibaigė britų ir vokiečių turėti medikamentai. Gydytojas atsiminė, kad bunkeryje esama kai kurių rezervų, ir išėjo jų atsinešti. Vokiečių artilerijos sviedinys jį užmušė.

(Bus daugiau)

CHICAGOS GYDYTOJAI

Tel. ofiso PRespect 8-1717
Rezidencijos RPublic 7-7868

Dr. S. Biežis

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 West 63 St.

Val.: 1-3 popiet ir 7-8 v. vak.
Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.

Šeštad. tik nuo 1-3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 66th Place.

Tel. ofiso EVergrade 4-7376
Tel. buto GRaceland 2-9203

Dr. Juozas Bartkus

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Norvest Medical Center
2336 West Chicago Ave.
Chicago 22, Ill.

VAL.: 1-3:30, 6-8:30 p. p.
pirmad., antrad., ketvirtad., penktad.

Tik susitarus trečiadieniais.

Telefonas:

Ofiso RPublic 7-5020.
Namų WAlbrook 5-3765.

J. Ramunis, M. D.

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2557 W. 69th Street
(Iėjimas iš Rockwell St.)

Val.: kasdien 2-4 p. p. ir 6-8 p. p.
Šeštadieniais: 2-4 ir 5-7 p. p.

KARŠČIO SPINDULIŲ PADARINIAI IR NUO JŲ APSAUGA

Karščio spinduliai eina vien tik iš vienos pusės — nuo branduolinio ginklo sprogtimo vietos, nukrypdami. Ir nedidelė priedanga duoda labai gerą apsaugą. Japonijoje net silpnučiai japonų pastatai labai gerai apsaugojo gyventojus nuo karščio spindulių.

Laiko tarpas čia vaidina milžinišką vaidmenį. Nors karščio spinduliai buvo labai stiprūs ir sukėlė profilinius nudegimus ne tik žmonių kūnuose, bet ir menkai tedeagančioje medžiagoje, tačiau jie savaime nesukėlė jokių liepsnų. Viena, čia laiko tarpas buvo per trumpas. Antra, greitai po to sekanti suslėgto oro banga užpūtė beprasidedančias liepsnas. Trečia, tuoj sekanti praretėjusio oro banga buvo pakankamai stipri, jog pašalino iš aplinkos tolimesniam degimui reikalingą deguonį.

Taip ir susidarė keisti vaizdai: daugely atvejų ant lavonų bei kai kurių gyvų išlikusių žmonių kūnų buvo išdeginti devėtų rūbų marškiniai. Iš vienos pusės suanglejusiu kūnų liko visiškai nudegimų nepaliestos vietos. Tai susidarė dėl mažų kliūčių, kurios tuos spindulius sulaukė.

Nuo šių profilinių nudegimų gana lengvai galima apsaugoti, jei bet kokia, kad ir menkutė pertvara atsistoja tarp branduolinių ginklų sprogtimo centro ir žmogaus kūno (atkreipte dėmesį: tarp sprogtimo centro ir kūno, o ne tarp nulinio taško ir kūno). Kadangi labai didelė dalis mirtinų sužeidimų buvo sukelta kaip tik šių profilinių nudegimų, tai, laiku griebus tinkamą apsaugos priemonių, galima išvengti gana didelio aukų kiekio.

Bet kokie rūbai čia padeda. Geriausia, jei tie rūbai bus galimai šviesūs, idealiu, jei jie bus visai balti. Tik reikia labai saugotis nylo- nei panašiu sintetiniu medžiagu. Tiesa, jos kaip ir "nedege", tai yra neliepsnoja. Tačiau užtenka, palyginti, nedidelio kraščio, kad šios sintetinės medžiagos sutirptų, o tirpdamos jos įsisiurbia į odą, ją impregnuoja, neleidžia odai kvėpuoti ir taip, netiesioginiai, gali būti mirties priežastimi.

Vilna ar kitos storos baltos medžiagos tinka geriausiai. Toliau eina balta medvilnė ar baltas linas.

Verta įsidėmėti, jog čia medžiagos spalva vaidina labai didelį vaidmenį. Net didesnį, negu pati medžia-

ga, išskyrus tik nyloną ir panašias medžiagas, kurių pavojus jau buvo nusakytas.

Tie rūbai turėtų dengti visą kūną, įskaitant rankas, kojas ir galvą. Dar daugiau apsaugos duos atsigulimas bent mažiausiam žemės įdubime. O jei žinoma, iš kurios pusės sprogtimo galima tikėtis, pasislėpimas už bet kurios mažytės priedangos.

Kadangi karščio spinduliai yra patys pavojingiausi iš visų branduolinių ginklų pasireiškimų, tai suprantama, kodėl didžiausi sunaikinimai gaunasi, išsprogdinus šiuos ginklus dar gan aukš-

tai ore. Tokiu atveju jie savo žudančiais karščio spinduliais užlieja didžiausią plotą, nesutikę pakely jokių kliūčių, jokios priedangos.

Jei juos išsprogdintų nors ir nedaug žemiau, tai visokie pastatai ar net gamtinės kliūtys dalį jų užstotų ir tuo pačiu žymią dalį aukų išgelbėtų. Tokiu atveju sunaikinimai prie nulio taško bus dar didesni (liepsnų kamuolys, nuo kurio nėra jokios apsaugos, apims didesnę žemės paviršiaus plotą), bet bendras visų sunaikinimų plotas bus žymiai mažesnis.

(Bus daugiau)

Lietuviškos operos reikalais

Nepriklausoma Lietuva birželio m. numeryje atspaudė tokias pastabas:

"Vienybėje parašė V. Meškauskas, esą Chicago vyrų chorą, kuris stato ir lietuviškai operas, "kamuoja ir noras lietuviškai visuomenei patiekti ką nors lietuviško". Bet, girdi, V. K. Banaičio "Jūratė ir Kastytis" dar nepradėta orkestruoti, todėl jos pastatymas yra kiek tolimesnės ateities svajonė. O jau ne svajonė esanti mintis "pasinaudoti kuo nors nauju, sukurtu pačioje Lietuvoje". Ir tai esanti V. Klovos opera "Vaiva", bet eilė problemų išspręsti esą galima būtų "prieš akis turint tik Klovos klavirą".

V. Meškauskas, kalbėjęs su dirigentu A. Kučilnu, matyt, neįsiaiškino "klavirų" klausimo. Greičiausia Lietuvoje "Vaivos" klaviro nėra, o turbūt opera statoma iš rankraščio, kokiame yra ir V. K. Banaičio opera. Be to, V. Meškauskas, matyt nežino, kad klaviras yra lygus tokiam pat "klavirui" - rankraščiui, kuris nėra dar orkestruotas. Operai pastatyti reikia ne klaviro, bet partitūros, t.y. - jau instrumentuotos operos. Žinoma normaliems santykiams esant nesunku būtų partitūrą (o ir atskiras instrumentų partijas) gauti iš Lietuvos. Bet, be Maskvos sutikimo to negalima bus padaryti. Kas šiame kontinente gavo, pav. lietuviškus filmus, turėjo eiti per Maskvą. O tai yra jau oficialus ne su Lietuva, o su Lietuvos okupantu santykiavimas. Kai tą daro tie, kurie okupaciją pripažįsta, yra suprantama, bet...

Jeigu A. Kučilnas turi rankraščių (ar, eventualiai, klavirą), tai jis jau žino operos turinį, bet žiūrint į klausimą teoriškai, negali būti, kad operoje nebūtų bent "policieinio momento", o gal ir visa legenda yra užtempta ant okupantinio kurlalio? Kaip gi galima apseiti be kombolševikinės propagandos? Teoriškai tai nėra įmanoma. Todėl gabantis iš Lietuvos labai abejotino turinio ir nieko muzikiškai neduodančios operos klavirą, yra tikrai nesąmonė. O svarbiausia - kur gi mūsų garbė, kada turime pirmos

rūšies kompozitoriaus sukurtą operą čia pat? Jeigu statyti lietuvišką operą, tai tikrai V. K. Banaičio. O jeigu reikia į ją įdėti ir darbo, tai tą ir reikia padaryti. Reikia tam ir lėšas suorganizuoti. Juk yra gi žmonių, kurie švaistosi ne tik tūkstančiais, bet dešimtimis tūkstančių dolerių menkam savo malonumui, o kultūros darbui ir tautos garbei mecenatų, nors su pora tūkstančių dolerių, nėra? Ir nėra žmonių, kurie tą suorganizuotų, kad kompozitorius (kuris, be to, yra labai silpnos sveikatos) galėtų pusmetį atsidėjęs ir negalvodamas apie duoną kasdieninę padirbėti? Juk tai yra nedovanotinas mūsų apsilėidimas.

Jeigu Chicago lietuvių vyrų choras organizuoja operas, tai jie turėtų pasiminti ir inciatyvos suorganizuoti porą tūkstančių dolerių, kad V. K. Banaičis galėtų būti atpalaidotas nuo eilinio darbo ir galėtų atsidėti operos instrumentacijai."

IR TAIP GYVENIME BŪNA

IDAHO valstybėje vienas policijos viršininkas norėjo išmėginti policijos budrumą. Jis pasiuntė 27 policininkus, jog šie uždarytų kelius ir patikrintų keleivius. Policijos viršininkas, vaizduodamas plėšiką, nuvažiavo į kitą miestą, esantį 43 mylių atstume, ir niekas nesustabdė.

KANSAS City mieste viena įtartinia moteris buvo sulaikyta. Sekliai, kaip ir paprastai, paėmė rankinuką už apačios, pažėrė jo turinį ant stalo. Pasigirdo tik tekstelėjimas ir ant stalo pasklido riebus, minkštas razinų pyragas.

CAROLINA Beach vasarvietėje policija pastebėjo, jog vienas vasarotojas įsirengė virtuvę mažai naudojamoje telefono būdelyje. Patikrinę rado alyvos krosnelę, keptuvę, sūrio ir kiaušinių. Savininkas pasiaiškino, jog jam neleidžia virti kambaryje, tai jis bandė tai daryti pajūryje, bet vėjas nešdavo smėlį į kiaušiniene. Tokiu būdu jis įsirengė telefono būdelyje, bet ir iš čia teko išsikraustyti.

DU Akrono piliečiai linksmai praleidę naktį susiginčiojo. Vienas norėdamas įrodyti tiesą, paleido šūvį į draugą. Kulka perėjus per lūpą atsimušė į dirbtinius dantis. Visą išspiojęs nuėjo į ligoninę, kur susiuvio lūpą ir pasiuntė į namus.

VIENAS kaimietis atsidūrė teisme, kur buvo kaltinamas, jog pasirašęs suklastotą dokumentą. Kaltintojų advokatas klausė kaltinamąjį prisiekti, jog parašas esąs ne jo. Toliau klausė ar parašas esąs nepanašus į jo raštą. Kaimiečiui patvirtinus, advokatas susidomėjo, kodėl jis toks tikras, kad parašas nepanašus į jo raštą. "Kadangi nemoku rašyti" - atsakė kaltinamasis.

SIUNTINIAI SIUNČIAM I SOVIETŲ RUSIJĄ

UKRAINA, LIETUVA, BALTGUDIJA, LATVIJA, ESTIJA, IR KITAS RESPUBLIKAS.

Pasinaudok patikimu, kruopščiu ir greitu mūsų firmos patarnavimu.

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., INC.

135 WEST 14th STREET
NEW YORK 11, N. Y.
Tel.: CHelsea 3-2583

Licensed by USSR
MŪSŲ SKYRIAI

Atdara kasdien nuo 9-6;
Sėkmadieniais nuo 9-4.

141 Second Avenue
NEW YORK CITY
Tel. GRamercy 5-7430

39 Raymond Plaza W.
NEWARK, N. J.
Tel. Market 2-2877

132 Franklin Ave.
HARTFORD, CONN.
Tel. CHapel 6-4724

900 Literary Road
CLEVELAND 13, OHIO
Tel. Tower 1-1461

332 Fillmore Ave.
BUFFALO 6, N. Y.
Tel. MOhawk 2674

308 W. Fourth Street
BOSTON 27, MASS.
Tel. ANDrew 8-5040

11339 Jos. Campau
DETROIT 12, MICH.
Tel. TOWnsend 9-3980

632 W. Girard Ave.
PHILADELPHIA 23, PA.
Tel. WALnut 5-8878

Mūsų didžiulė firma turėdama tūkstančius patenkintų klientų 100% garantuoja pristatymą. Kiekvienas siuntinys išsiunčiamas laike 48 val. ir adresatą pasiekia per 6-7 savaites (oro paštu laike 7-12 dienų). Įstaigose yra pirmos rūšies pasirinkimas įvairių prekių. Reikalaukite mūsų nemokamų katalogų, kuriuose rasite informaciją apie naujas muitų normas ir patarnavimus.

Atsiminkite, kad mes esame specialistai visa kame, kas liečia siuntinių persiuntimą.

KUR GERIAUSIAI PAILSĖTI PER ATOSTOGAS?

Garsiam CAPE COD OSTERVILLE Mass kurorte

prie atviro Atlanto Long Beach pliažo pušų pavėsy,
gražioje lietuviškoje vasarvietės vietoje

"AUDRONĖ"

87 East Bay Rd Osterville Cape Cod Mass.

Tel. GA 8-2748

- Istaigingą vilą, erdvūs kambariai
- Gražus privatus 2 akrų pušynas-parkas
- Šiltos Golfstomo srovės atviro jūros pliažas vos 5 min. pėsčiom.
- Rami aplinkuma, daug vietos poilsiui ir žaidimams.
- Geras lietuviškas maistas ir malonus patarnavimas.

Lietuviai savininkai visus malonius kviečia atvykti.

Kreiptis: Dr. Jansonas c-o villa „Audronė“

87 East Bay Rd. Osterville, Cape Cod Mass

Tel. GA 8-2748

AKADEMINIS GYVENIMAS

L.S.T. KORP! NEO LITHUANIA

Redaktorius Kęstutis Gaidžiūnas. Redaktinis kolektyvas — Dalia Maurukaitė, Eglė Žemgulytė, Benito Nausėda. Visą medžiagą siųsti K. Gaidžiūnas, 317 Corning Dr., Cleveland 8, Ohio.

Neo-Lithuania vasaros stovykla

Šioje J. ir P. Linkų vasarvietėje šiemet stovyklaus Korp!Neo-Lithuania nariai.

Korp! Neo-Lithuania vasaros stovykla šiemet įvyksta Christiana Lodge, Edwardsburg, Michigan. Stovykla tęsis nuo rugpjūčio 29 d. iki rugsėjo 7 d., tai lygiai 9 dienas.

Stovyklautojai bus maitinami 3 kart per dieną, bus aprūpinti visa patalynė, galės naudotis visais sporto įrankiais, aikštėmis, valtimis ir salėmis.

Vietą yra graži, apaugusi ąžuolais, prie Christiana ežero kranto ir tinkama tokiai stovyklai,

nes turi labai daug erdvės. Šios vasarvietės savininkai yra J. ir P. Linkai.

Į stovyklą susirinks nemažas būrys Korp! Neo-Lithuania jaunimo, kuris ne tik linksmai ir gražiai praleis laiką, bet pasisemsi ir dvasinio peno per įvairias paskaitas, diskusijas bei parengimus.

Stovykla, Centro Valdybos paveldimu, organizuojama Chicago's neolithuanų.

Kodėl laukiame stovyklos?

Štai ir vėl malonus pranešimas, kad rengiama antroji Korp! Neo-Lithuania stovykla. Jos laukia aš, laukia ir kiti korporantai.

Stovykloje susitiksiu savo senus draugus. Vienus jų susipažinau praėjusioje stovykloje, antrus per įvairias metines šventes, trečius per studijų dienas... Visi jie man yra reikalingi, ir dažnai visų pasiilgstu.

Taip pat stovykloje susipažinsiu ir su naujais korporantais, kurie dar neseniai į korporaciją įstojo. Jie man brangūs, nes jie toliau pratę mūsų idėjų darbą.

Stovykloje mes visi susitprėsime ideologiniai. Kiekvienas, kuris mums kalbės, ir kuriems aš kalbėsiu, iškels įvairius mūsų ideologijos aspektus. O pakalbėti yra apie ką. Eilė veiklos metų davė nemažai patirties ir ta patirtim reikia pasidalinti.

Stovykloje mes išmoksim naujų dainų. Daina prie gėstančio vakaro laužo, mus daug tvirtinau suriši ir ilgai, ilgai nepalies.

Stovyklaudami mes virsim vienos, tvirtos šeimos neišskiriamai

Vykdom naujų skaitytojų talkimo vaju. Ateikit mums į talką. Užsakykit savo pažįstamiems, kurie iki šiol dar Dirvos neskaityto.

on AUTO INSURANCE

Telefona pašauki m a s Jums gali sutaupyti daug dolerių apsidraudžiant Amerikos vienoj didelėj draudimo įstagoj. Pašaukus jokio įsipareigojimo.

PAULINA MOZURAITIS-BENNET Insurance Agent 13706 Benwood Ave. Cleveland 5, Ohio

SK 1-2183

Neo-Lithuania seniorės - J. Vakselytė ir D. Maurukaitė klauso paskaitos New Yorke.

Universiteto įdomybės

Svarbiausia bei pagrindinė priežastis, vedanti mus į universitetus, yra išsimokslinimo tikslas, kuris po eilės metų, išves mus pasirinkton profesijon. Tačiau, universitete randi ir kitų pašalinių, tave įdominančių dalykų, kurie tiek pat laiko užima, kaip dalyvavimas paskaitose ar pamokų ruošimas.

Pats lengviausias užsiėmimas, mano patyrimu, yra akademikų stebėjimas: susirandi gerą pavėsį (paprastai po medžiu), patogiai atsiłoši, užsidedi saulės akinus, ir pradėdi dairytis. Na, žiūrėk, ir ateina - tai viena, tai dvi, tai net ištisos grupės. Tačiau, turiu prisipažinti, kad niekad neesu išdrįsęs, pagal amerikonišką stilių, į jas pašvilpti.

Kita pašalinė universiteto įdomybė yra meno fakulteto pasta-tas. Kur ne kur, bet ten tai tikrai gali rasti įdomybų. Vadinamieji "Art majors" ateina į klases įprasta aprangą: vietoj batų, būtina dėvėti dar iš romėnų laikų užsilikę sandaliai; vietoj kelnų - kombinzonas, o vietoj marškinių, tai didelis mar-gas megstinis, apdengias mūsų tapytoją arba skulptorių nuo kaklo ligi kelių. Vyrys nuo moterų sunku atskirti, jei ne pirmųjų barzdos bei perdėtai ilgos žandenos, ir pastarųjų "vingiuojanti" eiseną.

O gi patsai išpūdingiausias nuotykis, kurs studentą gali universitete ištikti, yra pasikalbėjimas su vienu koku filosofijos fakulteto studentu. Tai ypatingai patartina tuoj po egzaminų, nes dauguma jų teigia, jog laipsnis "F" lygus "A", o "A" iš tikrųjų reiškias "I".

Tik gaila, kad negaliu savo chemijos profesorių tuo įtikinti. Benito Nausėda

PRO MAŽŲ KOJYČIŲ IŠVAIKŠČIOTĄ KIEMĄ...

Aš vėl sugrįžtu į tėviškę. Einu namų link smulkiais akmenukais nubarstytu vieškeliu. Dar pirklos nesimato, tik žirgeliai žėri tarp klevų ir mano laimingos akys pailsi vešlioje vakaro žalumoje.

Negaliu sulaukyti ilgesio, - bėgu žaismingu žingsniu pro mažų kojyčių išvaikščiota kiemą, pro seną gimtą pirklą ir pamatau ją, sodo gale - mano numylėtą obelį. Kiek valandų aš po ją iš-svajojau ir kiek kartų išbūriau savo laimę trapiais ramunių lapeliais...

Pribėgu prie jos, apkabiniu lie-menį, ir jaučiu, kaip obels širdis priglaudžia mane ir kaip švelniai ant mano pavargusios galvos krinta iš jos iškeltų į dangų rankų rausvi žiedai. Jai aš paduo-du dalį savo tremtinės skaus-mų ir ji mane guodžia.

Išgirstu veriantį lakštingalos aidesį ir atkreipiu džiaugsmu ašarotą veidą link arimų. Einu į lanką. Priglaudžiu savo įkai-tusį veidą prie drėgnos, kačpe-dėlės ir dobiliukais kvepiančios žemės. Mano atpėmę akys pailsi, bežiūrėdamos į gelsvą pu-

rienos galvutę ir tyrą melsvo lino žiedą.

Atsikeliu nuo žemės, lyg bū-čiau klūpojus prieš altorių. Tai tėvynės žemė, brolių krauju ap-laistytą, šventa. Tyli maldos ra-mybė apima širdį ir sielą. Akys klysta beržynėlio link. Kokia svaigi, jauno mėnulio švie-soje, pavasario naktis... " O žvaigždės, žvaigždės, didelės ir mažos, taip spindi, net graudu Dievuli mano!"

Jos kybo savo aksomo skrais-tėje taip žemai, rodos galėtum pasistiebt, ištiesti ranką ir nus-kinti vieną, kaip išnokusį obuolį. Tik pasigėrėtum jos grožiu ir paskui paleistum vėl į erdvę, kaip nuostabų rojus paukštį, kur-is kiltų aukštai į dausas ir su džiaugsmu pragystų - sugrįžai!

Bet štai lieku viena su tik ma-žyčiu žiupsneliu tėviškės žemės tvirtai sugniaužtoje rankoje - niekas man jo neišplėš. O atsi-budus ir tas pranyksta. Lieka tik ilkanotas tėviškės peizažas ir didelis, didelis noras ten su-grįžti...

Rita Merkelytė

Lietuvių Bendruomenė Vokietijoje rinkimų išvakarėse

Kiek lietuvių dar tebėra Vokietijoje?

Lietuvių Bendruomenė Vokie-tijoje rugpjūčio 2 d. renka naują 15 narių Tarybą. Per rinkimus, kurie vykdomi rinkiminių nuosta-tų numatyta tvarka, rinkikų sąra-šus sudarant, maždaug išryškėja ir bendruomenės narių skaičius.

Reikia tačiau jau iš anksto pastebėti, kad gyvenančių Vokie-tijoje lietuvių skaičius ir priklausau-čių bendruomenei skaičius, yra du nepalyginamieji ir dar tiksliai nenustatyti dydžiai. Drau-ge su repatriantais bendras lie-tuvių ir, taip sakant, buvusių lietuvių skaičius siektų 35 - 40 tūkstančių. Bet bendruomenei priklauso tik apie 3.5 - 4.5 tūks-tančių.

Tikro skaičiaus niekas nežino. Teko girdėti, kad ir pati Krašto Valdyba tikslios savo narių sta-tistikos neturi, bet 3.5 - 4.5 tūkstančių skaičius susidaro pa-gal tvirtus rinkikų sąrašus. Taip, pvz. per 1954 metų Tarybos rin-kimus į rinkikų sąrašus buvo įtraukti 3558 asmenys virš 18 metų, ir 1956 m. 2905 asmenys virš 18 metų. Pridėję vaikus, ir gausime 3.5 - 4.5 tūkstančių skaičių. Kiek rinkikų bus šiais metais, neteko sužinoti.

Ta aplinkybė, kad pati Krašto Valdyba tikslių žinių apie savo narius neturi, nepaprastai kenkia jos veiklai, nes kiekvienas supranta, jog šiais laikais be tiksliosios statistikos nieko pradėti negalima. Kiekvienas kreipimasis į kurią nors orga-nizaciją ar Vokietijos valdžios įstaigą, ypač socialinės globos ar vargo mokyklų paramos rei-kalais, surištas su statistinių žinių būtinumu. Todėl Vokietijos bendruomenės narių nenoras apie save duoti žinias Krašto Valdy-bai, jiems patiems kenkia. Smul-kesnių žinių, negu duodami vo-kiečių registravimo įstaigoms duomenys, Krašto Valdyba iš sa-vo narių ir nereikalauja.

Tiesa, tasai varžymasis atsi-rado 1955 m., kada, Pr. Zundeit esant bendr. pirmininku, buvo pagraubta bendruomenės kartote-ka. Bet nuo 1955 m. praslinko jau ketvertas metų ir būtų lai-kas po ano nemalonaus įvykio atsigausti.

Rinkikų sąrašai rodo, kad ben-druomenės narių skaičius nuo-lat mažėja. Priežasčių yra daug: emigracija, nutautėjimas, nusi-vylimas bei atšalimas.

Kūrimosi pradžioje bendruo-menė buvo kviečiami visi Vo-kietijoje gyvenę lietuviai. Ka-dangi anais laikais buvo puose-lėjamos greito grįžimo iliuzijos ir, be to, gyvenimo sąlygos buvo sunkios, tai lietuvių bendruome-nėn išjungė ir didelė repatrian-tų dalis. Mat, Balfas anais lai-kais daug plačiau veikė ir dides-niais gėrybių kiekiais disponavo. Laikui bėgant, repatriantų padė-tis stiprėjo, ir oportunistai, iš-naudoję Balfio bei iš dalies pačios bendruomenės šalpą, pasitraukė.

Pastangos grąžinti išstojusius ir pritraukti naujus įpilietinius repatriantus Lietuvių bendruo-menėn nieko nepadės. Vokietijos įstatymai sukūrė tarp savų pi-liečių ir tremtinių svetimšalių milžinišką nelygumą ir įpilie-tinti repatriantai naudojasi eile lengvatų, apie kurias tremtiniai svetimšaliai tegali tik svajoti. Kita vėl repatriantų dalis arba jau iš seno jaučiasi vokiečiais, arba dar tvirtai nesuvokietėje, tačiau asimiliacinio spaudimo pasėkoje varžosi prie lietuvių bendruomenės prisidėti. Supran-tama, yra ir išimčių.

Nesiveržiant tad į neįvykdomų iliuzijų sritį, būtų sveikintina, jei lietuvių bendruomenė Vokie-tijoje stengtųsi visais būdais pa-laukyti su įpilietintais repatrian-tais nuoširdžius, draugiškus ry-šius, žadintų jų sentimentą Lie-tuva ir, kiek tatai įmanoma, slo-pintų pasitaikančias nedrau-giškumo nuotaikas. Santykiai su Lietuvos vokiečių sąjunga (Land-smannschaft der Litauendeutschen) iki šiol buvo labai geri, juos tektų ir toliau puoselėti.

Dėl pasitaikančių atskirų tremtinių - lietuvių atšalimo nuo savo bendruomenės atvejų kalpa pati bendruomenės vadovybė. Ne-pakanka vien tik raginti narius mokėti solidarumo mokesčių, bet reikia, reikalui esant, jais pa-sirūpinti ir jiems padėti. Šiuo atveju dabartinė E. Simonaičio vadovaujama Krašto Valdyba yra parodžiusi daug nenusimanymo, nesugebėjimo bei nerangumo pa-vyždžiu.

Iš kitos pusės būtų gražu, jei ir bendruomenės nariai rodytų daugiau organizacinio prisiriši-mo, nes kitaip visi mes kurią dieną paskėsime svetimoje jū-roje, ir svetimi vėjai išbarstys mus, kaip pajūrio smėlį.

LABAI SVARBUS PRANEŠIMAS

Lietuvių Prekybos Bendrovės Londone vadovybei malonu pranešti, kad ji yra susitarusi su vienu didžiųjų Anglijos au-dimo fabriku pagaminti Lietuvių Prekybos Bendrovei 75,000 jardu EKSPORTINĖS RUSIŠS VILNONĖS MEDŽIAGOS.

Remdamiesi ilgu savo patyrimu ir žinodami, kas mės-gama Lietuvoje, toms medžiagoms esame parinkę specialų raštą — dvigubus ypač švelnius ruoželius. Taip pat ir nau-jas spalvas esame parinkę ypač patrauklias: melsvą, tamsiai rudą ir tamsiai pilkšvą.

Visos tos medžiagos turi įrašą "Made in England". Nepaisydama tai, kad tos medžiagos yra žymiai aukš-tesnės rūšies ir daug brangesnės, Lietuvių Prekybos Bendrovė nusprendė siūlyti jas visiems lietuviams standartiniams siun-tiniams sudarinėti nepakeltomis kainomis.

Kadangi dar yra daug tokių lietuvių, kurie nori užsisa-kyti mūsų "Specialų standartinį siuntinį", kurį sudaro 23 jardi medžiagos, Lietuvių Prekybos Bendrovė nusprendė skirti tam reikalui 23,000 jardu medžiagos, iš kurios bus galima sudaryti 1,000 "Specialių standartinių siuntinių". Toki siuntinį sudarys 23 jardi NAUJŲ EKSPORTINĖS RUSIŠS VILNONIŲ MEDŽIAGŲ DVIGUBAIS RUOŽELIAIS 7 vy-riškiems ar moteriškiems kostiumams tiktai už

\$79.00

įskaitant į tą sumą visus mokesčius. Užsakytojas gali pasi-rinkti tokias spalvas, kokios jam patinka.

Mūsų "Specialų standartinį siuntinį" gali užsakyti kiekvienas, vis tiek, ar jis yra mūsų klientas, ar kitos firmos. Pareikalavusiems mes nemokamai siunčiame tų naujųjų medžiagų pavyzdžių, standartinių siuntinių kainoraštį ir savo NAUJĄ, BENDRINĮ, KATALOGĄ.

Norėdami duoti progos pasinaudoti tuo siuntiniu ir tiems, kurie tuojau pat negali užsakyti, gavę bent \$1.00 užstato, galėsime 2 mėnesius laukti paties užsakymo.

Mes patikriname, kad: SIŪSIME TIK TAS MEDŽIAGAS, KURIAS, REMDA-MASIS PAVYZDŽIAIS, BUS PASIRINKĖS UŽSAKYTOJAS. Mes būsime dėkingi, jei nuolatiniai mūsų klientai, pra-ėdami NAUJŲ MEDŽIAGŲ pavyzdžių, laiškuose pažy-mės, kad jie jau yra nuolatiniai mūsų klientai.

Mums taip pat malonu painformuoti visus siuvamųjų mašinų siuntimu besidomintius savo klientus, kad mes siun-čiame rankines ir kojom minamąsias "Singer" siuvamąsias mašinas, kurių maitas yra čia apmokamas.

Mums vis dar būtų pageidaujami atstovai J. A. V. ir Ka-nadoje. Prašom rašyti:

LITHUANIAN TRADING COMPANY 1A, Hunt Street, London, W. 11 Great Britain

Be lietuviško susipratimo, pa-siryžimo ir pasiaukojimo, be tvarkos bei disciplinos organiza-cija negali nei gyvuoti, nei kles-tėti. Šios savybės tebeslypi lie-tuvio - tremtinio širdy, reikia tik mažos kibirkštėlės, kad juos pažadintus ir uždegus.

Rinkiminiai sambūriai bei jų pažadai

Jei stropiai suskaičiuotume lietuvių politines partijas bei jų padalinius tremty, gautume "im-pozantišką" maždaug 20 skaičių. Ypač krik. dem. partija galėtų didžiutis savo gausiomis ats-kalėlėmis.

Laimėi, skeveldrinės nuotaikos Vokietijos lietuvių bendruomenė-jė neįsivyravo ir tenka džiaugtis, kad tik 2 sambūriai pasiūlė rin-kikams savo kandidatus. Nors pagal rinkimų nuostatus renkami asmens, o ne sarašai ar sam-būriai, bet galima sau įsivaizduo-ti, koks čia būtų vaizdas, jei likimas būtų mus apdovanojęs ne dviem, bet, sakysime, penkiais ar daugiau kandidatų sąrašais.

Sambūriai pasivadino: 1. "Lietuvių solidarumo sam-būris", atstovaujįs evangelikus ir laicistinį bei tautinį elementą, su 9 kandidatais, ir

2. "Bendruomeninės akcijos sambūris", atstovaujįs krik. dem. bei jų atskalas, su 15 kan-didatų, jų tarpe 4 katalikų kun-i-gais.

Abu sambūriai yra jau išleidę po vieną atsišaukimą į rinkikus. Krik. dem. atsišaukimas krenta į akis jų pažadas suaktyvinti (!) pagalbą vargan patekusiems lie-tuviams, sklandžiau (!) bendra-darbiaujant su lietuvių bei tarp-tautinėmis šalpos organizacio-nimis.

Idomu, ar begalima pasiekti, pvz. santykiuose su Balfu dar didesnio "sklandumo", negu anas, kuris, K. Drungai bendr. pirm. būnant, buvo sutartas.

Vokietijos Kr. Valdyba 1958 m. gruodžio mėn. pasižadėjo visas šalpai gaunamas sumas, jei au-kotojas nėra įsakiniai nurodęs sušelpinjojo pavardės, perdavi-nėti Balfui (Kr. Vald. Inf. Nr. 8, 1958 gruodžio 8 d.). Kurios iš lėšomis krik. dem. sambūris ža-da suaktyvinti pagalbą vargan patekusiems? Pati bendruomenė, kaip žinoma, savų kapitalų ne-turi, o kiekvieną iš šalies šalpai gaunamą skatiką yra pasižadė-ju-si atiduoti Balfui!

Panašaus pobūdžio "sklandu-mai" nėra pageidautini, ir tenka apgailestauti, kad krik. dem. nau-dojausi tik tuščiais pažadais.

Pats 1958 m. gruodžio mėn. Kr. Vald. susitarimas su Balfu yra visais atžvilgiais nuostabus. Statute nurodytas bendruomenės tikslas yra: savitarpinė sociali-nė, kultūrinė globa bei parama. Krašto Valdyba, lengva širdim atsižadėjusi siunčiamų jai šalpų Balfu naudai, pažeidė savo sta-tutą, ir todėl josios susitarimas su Balfu yra niekingas.

Keistoje šviesoje atsiduria ir Balfio vaidmuo. Už perleidžia-mas jam šalpų sumas Balfas, kaip tvirtinama, yra pasižadėjęs perdavinėti Kr. Valdybai jo gau-namas šalpas, skirtas vargomų kokykloms. Bet, atleiskite, - ar Balfio iš lietuvių aukotojų gauna-mos šalpos, skirtos vargo mo-kykloms, yra apskunkintos kurio-mis nors sąlygomis, ir ar leisti-na joms prekiauti? Balfas šimtą kartų yra skelbęs esąs grynai karitatyvinė, lietuviška orga-nizacija. Neįprasta, kad šalpos organizacija reikalautų už savo šalpą kurios nors kompensaci-jos, kaip tatai šiuo atveju daro-ma.

Verta būtų pasvarstyti, ar šis susitarimas nėra priešingas mo-ralės dėsniams.

(Bus daugiau)

J. CIJUNSKAS LAIKRODININKAS

Taiso ir parduoda laikro-džius, apyrankes ir kitas brangenybes. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieiia-momis kainomis.

753 E. 118 St. Cleveland 8, Ohio Telef.: LI 1-5466

PARENGIMAI

CLEVELANDE

* Dr. S. Tamošaičio duktė, pustrėčius metus gyvenusi Honolulu, Hawaii ir iškėjęs už amerikiečio, aplankė savo seserį Aldoną, su šeima gyvenančią Clevelande. Jiems priėmimą suruošė O. ir K. Karpiai.

* Juozas Ragauskas, Dirvos skaitytojas iš Baltimorės, svečiavosi Clevelande ir žento chemiko Piliaus lydimas apžiūrėjo Dirvą.

* J. Welikis su žmona iš Floridos sugrįžo į Clevelandą.

* Dirvą aplankė viešnia iš Australijos - V. Narušienė. Į Australiją atgal išvyks rugpjūčio mėn. Per tą laiką aplankys kitas lietuvių kolonijas.

* Aldona ir Juozas Grinos dėkoja Čiurlionio Ansamblio vadovui Alf. Mikulskiui ir Čiurlioniečiams už sutuoktinių metu giedojimą bažnyčioje.

* SLA 14 kuopos vasaros iškyla - piknikas įvyks liepos 26 d., sekmadienį, Hellen Scheider - Baltrukonytės gražioje sodyboje, 4242 Clague Road, North Olmsted, Ohio. Pobūvio vieta pasiekama važiuojant automobiliu arba autobusu iš Clevelando Lorain Road iki Clague Road ir sukiti dešinėn. Clague Road yra tuoju už 235-th Street. SLA 14 ir kitų kuopų, esančių Clevelande, nariai bei jų šeimos maloniai kviečiamos šiam pobūvyje dalyvauti. Pradžią 12 valandą, pabaigą saulei leidžiantis.

ST. CLAIR SAVINGS
AND LOAN CO.

Visuomenei praneša, kad šiais metais banko apyvarta paauogo daugiau kaip 5 milijonais dolerių. Liepos 1 d. balansas buvo virš 34 milijonų dolerių. Paskolų bankas yra išdavęs virš 28 milijonų dolerių.

Išnuomojamas 3-jų miegamųjų vienos šeimos namas, esantis 684 E. 127 St., Cleveland. Gyvenamuose kambariuose yra kilimai ir užuolaidos. Gazo šildymas. Didelis sklypas ir garažas. Nuomininkas turi nusiplauti žolę. Nuoma - \$85 per mėn. Dėl apžiūrėjimo rašyti sav. A. Vaitkui, 2135-B Royal Dr., Santa Clara, Calif.

(53)

Greitas langų sutalsymas, pakeitimas, stiklų įdėjimas ir kiti smulkesni darbai. Kreiptis: Frank James, 6902 Superior, EN 1-1965.

(53)

NEURŲ PENKIŲ BROLIŲ IR PENKIŲ SESERŲ GEGUŽINĖ - PIKNIKAS

Įvyksta liepos 19 d., sekmadienį.
Pradžią 1 val.

Clevelandiečiams gerai žinomas Tadas Neura, iš Brunswick, Ohio, kviečia visus atvykti. Bus geras orkestras, vaisės ir dovanos.

Neuros piknikų vieta pertvarkyta ir padidinta. Visi smagiai praleisite laiką.

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausių vyną, alų ir geriausius mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

* Liepos 19 d. Neurų ūkyje gegužinė - piknikas.

* Rugpjūčio 2 d. Clevelando visi trys Balfo skyriai rengia pikniką. Vieta bus paskelbta vėliau.

* Rugsėjo 5 d. Lake Shore Country Club patalpose Amerikos Lietuvių Sandara 16 (Clevelande) kuopos banketas. Pradžią 8 val. vakaro.

* Rugsėjo 12 d. Spaudos balius, rengiamas Dirvos, prie staliukų didžiojo Slovenian Auditorium salėje.

* Rugsėjo 19 d. D.L.K. Birutės Karių Šeimų Moterų D-ja ruošia 8 d. rugsėjo minėjimą - vakarą.

AKRONE

* Liepos 26 d. Amerikos Lietuvių Piliiečių Klubu gegužinė Roma Park ant Rt. 18, į vakarus nuo Akrono.

Aukok BALFui!

— Aš nusprendžiau krikštyti mūsų dukrelę Saulutės vardu, — sako žmona.

— Puiku, pirmoji mergaitė, kurią aš mylėjau, vadinosi Saulutė, — atsako vyras.

Trumputė tylo.

— Krikštysime Elzbietos, mano motinos vardu, — pabaigė žmona.

Kur šią vasarą atostogauti?

Naujai atremontuota lietuvių vasarvietė Lake Hotel — 7 Ave ir Park Ave., Asbury Park, New Jersey, kviečia atvykti atostogų prie Atlanto.

Vasarvietė gražiausi o je pajūrio vietoje, pusanro bloko nuo jūros ir Monte Carlo Pool. Svečių patogumui veikia lietuviška valgykla-restoranas.

Mūsų baras Anchor Room žinomas savo puikia atmosfera. Šokiams groja džaso orkestras. Maudytis vandenyne bilietai vasarvietės svečiams duodami nemokamai.

Dėl smulkesnių informacijų kreiptis: Lake Hotel — 7 Ave. ir Park Ave., Asbury Park, New Jersey. Telef: PROspect 4-7788, PR 6-9671, PR 6-9619.

(56)

Daugiausiai primeluota apie Lietuvos pramonę

Dirba tris kartus ilgiau ir sunkiau, bet nieko neturi

Tremties ir pačios Lietuvos lietuviui visada rūpėjo ir rūpės sužinoti, kiek Lietuva iš tikrųjų vienoje ar kitoje srityje padarė pažangos. Ir tai nėra lengva, nors oficiali komunistinė spauda mirgė mirga visokiais statistiškais. Ir ne be reikalo sakoma, kad statistika gali būti ypatinga melo forma. Bet moderniškias melas nėra visiškai priešinąs tiesai. Jame išreiškiama skelbėjui patogi pusteisybė.

Iš tokių pusteisybių minta ir pats dabartinės Lietuvos valdovų aparatas. Į menus ir monus pakelta statistika, net jiems tenusako kas kurioje srityje "maždaug" dedasi. Tiksliai, turbūt, nei pačios "galvos" nežino padėties.

Todėl tremties ar tėvynės lietuviui, norinčiam susidaryti vaizdą tenka pačiam paskaičiuoti, panagrinėti skelbiamuosius skaičius. Tie skaičiai prieinami broliams tėvynėje, bet ir mums. Skirtumas tik tai, kad jie negali vienas kitam pasakyti tikras išvadas.

Kad tariamųjų "milžiniškų laimėjimų" skaičiai yra melagingi, jau galima įtarti vien dėl to, kad jie pilnai nebuvo skelbiami. Toliau, su jais amžinai siejamas "lyginimas su 1940 m." Nedrįstama absoliutinius skaičius lyginti su kitais, panašaus didumo, panašaus ūkio kraštais. Visiškai stengiamasi nutylėti, kad visame pasaulyje vyksta techninė pažanga, kad niekur gyvenimas nesusitingo vietoje, ir gink Dieve, neužsimenama kad Nepriklausoma Lietuva per beveik 20 metų, praejusių nuo pirmosios okupacijos, būtų taip pat pirmyn pažengusi.

Ne vienas tremtyje iškeltas faktas, pusteisybės išaiškinimas ir papildymas, yra pasiekęs

kraštą. Jis netrukus rado patvirtinimą ir privertė agitpropą atsisakyti nuo dalies melo.

Turbūt daugiausia primeluota apie Lietuvos pramonės išaugimą. Jos produkcija, palyginti su 1940 m., išaugusi aštuonius kartus, vad. 700%. Kaip rašo drg. K. Pivorinąs laikraštys "Literatūra ir Menas", į 1940 m. bazę neįskaičiuotas Klaipėdos kraštas. Tremtyje mes tai senai sakėm ir žinojom. Bet reikėjo laukti iki 1959.V.I., kol agitpropas malonėjo tai pripažinti. Tokiu būdu, skaitant Klaipėdos krašto industrinę produkciją sudarant bent 20% Lietuvos bendrosios gamybos, priaugimas jau sumažės į 560%.

Mums tremtyje ir daugeliui tėvynėje rūpėtų susidaryti vaizdą: kiek tikromis statybomis, naujomis gamyklomis, našesnėmis mašinomis realiai praplėsta Lietuvos pramonė?

Pirmiausia turėtume atsiminti, kad prieš karą visos Lietuvos pramonės įmonės dirbo viena pamaina t.y. aštuonias valandas į parą. Jeigu jas 1940 m. būtų paleidę dirbti tris pamainas - tai tos pačios mašinos būtų davusios tris kartus didesnę produkciją.

Jau minėtame straipsnyje drg. Pivorinąs todėl savikritiškai sako, kad "bendras darbininkų ir tarnautojų skaičius, palyginti su 1940 m." išaugo trigubai. Tai yra ne kas kita, o tremtyje

Dirvą pasiūlyk savo
kaimynui susipažinti
ir paragink
užsiprenumeruoti

JUOZO MIKONIO NAMŲ PIRKIMO-PARDAVIMO ĮSTAIGA

EAST SHORE REALTY

780 East 185th Street

Telef. IV 1-6561. Namų telef. MU 1-2154

Jūsų patarnavimui atidaryta kiekvieną dieną. Mes tarpininkaujame namus įsigyti ten, kur Jūs pageidaujate.

Namus įsigysi — niekad nesigailėsi!

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773

REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

EAST CLEVELAND - EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN **OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON**

4% **SUPERIOR SAVINGS**

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH - SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763936 East 185 St.
KE 1-7770

metų išaugo nuo 50 iki 80%. Drįstame pasakyti "tikrai" ir "deja"...

Nepriklausoma Lietuva, savo laiku paveldėjusi karo nemažiau sugriautą ūkį, per 20 metų išplėtė savo pramonę žymiai greičiau ir sparčiau. Tiesa, ne dirbtinai pakeltos gamybos, mašinų ir žmonių darbo jėgos pertempimo dėka, bet naujomis investicijomis.

Išvadoje tepasakysime tiek, kad pasiektas realus prieauglis maždaug atitinka kiekvieno ūkio natūralinį prieauglį. Dievaž, tai mažai! O kai klausime kainos, tai šurpą nuvaro per nugarą: šimtai tūkstančių išvežtų, milijardai nusavinta, visi paversti ubagais! Kur dingo visos tos gėrybės? Ar kraujo tiek pralietas, kad vos įstengtą pasiekti natūralinį prieauglį.

Kur gi ta komunizmo "nauda" vargdieniui žmogui? Pašėlį pamėš, kiekvienas lietuvis tėvynėje jį gali apskaičiuoti. Šioje srityje jos tikrai neras. O dirba žmonės tris kart ilgiau ir tris kart sunkiau. Ne jiems, ne Lietuvos darbo žmonėms tenka priekaištas, o ūkio planuotojams.

Darbo žmogus gali dirbti ir statyti, jeigu statyba užplanuota. Kodėl, klausiam, Lietuvoje taip mažai statyta? Kodėl visos savoris metamas į padidintą gamybą, didesnį efektą, (kam jis tenka dar pamatysime). Kodėl didinamas skurdus darbo proletariatas, kodėl nestatoma daugiau darbo įmonių, kad jos liktų krašto ūkiui, didėtų jo apimtys, kiltų gamybos įrankių vertė?

V.B.

(Bus daugiau)

OSTERVILLE MANOR, INC.

Vasarvietė, kurioje Jūs praleisite atostogas, būsite patenkinti.

Mūsų šūkis — vasarotojui duoti pilną poilsį. Ši vasarvietė naujai atremontuota, turi 60 kambarių su visais poilsiui reikalingais įrengimais. Dėl smulkesnių informacijų ir kambarių užsakymo kreiptis šiuo adresu:

Osterville Manor, Inc., Osterville, Mass.,
telef. GArden 8-6991.

KUR LEISIME ATOSTOGAS?

FRAN-RU LODGE

Vasarvietė, Parry Sound District, ant Magnetawan upės, čia pat įtekančios į žuvingą Ahunic ežerą, kuris apsuptas įvairiausių pušų, eglių, tujų ir... daugybę baltažievių, kaip Lietuvoje, beržų mišku.

Tą vasarvietę prieš porą metų pirkė naujieji ateiviai E. ir S. Kuzmickai, ją atremontavo, pagražino ir norėtų, kad pas juos atsilankytų svečiai lietuviai iš JAV.

Be maudymosi ir saulėje kaitinimosi patogumų, mėgėjams pažvejoti laivelį užtenka ir jie paruošti. Norintieji sugautą žuvį susipakuoti ir parsivežti namo, aprūpinami ledais.

Dėl smulkesnių informacijų ir kambarių užsakymų kreiptis šiuo adresu:

FRAN-RU LODGE,

Magnetawan, Ontario, Canada.

Telef. skambinti vakarais, Magnetawan, Ontario
4, ring 14.

Ella ir Stasys Kuzmickai

DIRVA

THE FIELD

Kas ir kur?

* Konsulas Anicetas Simutis, dr. Vaclovas Paprockas ir Petras Paprockas iš New Yorko išvyko 2 sav. atostogų praleisti į Maino valstybę pas dail. Praną Lapę.

* Argentinoje gyvenančių rusų pavergtų tautų atstovai išsirūpino leidimą surengti prieškomunistinę parodą. Parodai gauta karininkų ramovės patalpos. Parodoje dalyvaus 14 rusų pavergtų tautų. Parodos rengimo pirminku yra gen. T. Daukantas.

* Liudas Stukas birž. 10 d. baigė New Yorko universiteto Mokytojų Kolegijos muzikos skyrių, įgydamas diplomuoto gimnazijos muzikos mokytojo teises. Nuo ateinančių mokslo metų Liudas yra pakviestas dėstyti muziką ir dainavimą vienoje New Jersey gimnazijoje.

Pažymėtina, kad jis čia gimęs, bet puikiai kalba lietuviškai ir aktyviai dalyvauja lietuvių visuomeninėje veikloje, o kaip solistas, koncertų programose. Priklauso Ritos ansamblui, vadovaujamam muz. A. Kačanausko.

Liudas yra žinomo Lietuvos Atsiminimų Radio direktoriaus Jokūbo Stuko brolis, kuriam šiomis dienomis New Orleanso, Louisianos valstybės burmistras atsiuntė auksinį miesto raktą ir specialiu aktu suteikė to miesto garbės piliečio vardą. Mat jis neseniai ten lankėsi keliaudamas aplink pasaulį su amerikiečių prekybininkų grupe, kuriai jis vadovavo. Taip pat jam suteikė garbės piliečio vardą ir Oregon valstybėje, kur jo lankymosi metu buvo švenčiama tos valstybės 100 metų sukaktis.

* ALT Vykdomojo Komiteto nariai, nedavę lietuviams sportininkams vykstantiems rungtynėms į Pietų Amerikos kraštus paramos, patys nutarė tuos pinigų išiešti vėl pasivažinėdami į Washingtoną. Būtų labai įdomu, kad visuomenei paskelbtų, kiek tai kelionei išiešta?

* Audronės viloje, Cape Cod, praėjusią savaitę vasarodami susitiko seni pažįstami: Prof. Jucaitis su poniu (iš Linden, N.J.), agr. Alekna su poniu (iš New York), pulk. A. ir Dr. G. Sta-

NKVD protokolai – ne medžiaga lietuvių visuomenei kiršinti

Balsas iš Los Angeles

Šis Los Angeles veikėjų laiškas buvo pasiųstas Vienybės ir Naujų redakcijoms. Netikėdami, kad ten būtų atspausintas, atsiųstas ir Dirvai.

Red.

Po 18 su viršum metų Vilniaus bolševikinė "Tiesa", siekdama labai aiškių tikslų, paskelbė naują "tiesą": Vinco Rastenio tardymo protokolą, sudarytą jam sėdint Maskvos kalėjimuose 1940 m. rudenį. Ta proga kai kurie lietuvių laikraščiai (Chicago Naujienos, Brooklyno Vienybės...) su pasitenkinimu šokosi nagrinėti šį neva V. Rastenio "raportą" rusų NKVD organams, siekdami kiršinti užsienio lietuvių tarpusavyje ir pilti naujo vandens Lietuvos okupanto destruktinių užsimojimų malūnui.

Mūsų nuomone, NKVD rūsiuose išprievartauta iš kalinių tardymų "literatūra" nėra ir neprivalėtų būti dokumentacija ir svarstymų pagrindas lietuvių tautos ir valstybės klausimais. Tardymų protokolai tėra naudingi ir reikalingi tik NKVD ir okupanto tikslams, nors šiaip jau sovietijoje žmonės dažnai naikinami ir be panašių protokolų. Mes daugelis gerai žinome, kokiu būdu ir kokiomis sąlygomis tokie "protokolai" sudaromi ir iš sumintųjų išgaunami. To galėjo nežinoti kai kurie lietuviški redaktoriai Amerikoje, kurie ne tik nėra nė valandos pabuvę sovietiniuose kalėjimuose, bet net iš viso negyvenę sovietų okupuotame krašte. Jiems ypač reikėtų rodyti daugiau atsargumo ir takto apie asmenis, kurie yra tai patyrę ir daug iškentėję.

Laikydami šiuos vėliausius mūsų spaudos dalies reiškinius

pulioniai, p. Vizgirdienė, A. Vileniškis su poniu, Barmų šeima ir kt.

* Lietuvaitė Arlene Kraujeliūtė - Kray laimėjo Illinois valstybės grožio karalienės rinkimus. Ji dabar vyksta į Long Beach, Cal., kur renkama pasaulio gražuolė.

visiško tautinio bei visuomeninio išsigimimo bei nesorientavimo apgalvintomis žymėmis, mes šiuo skelbiame gilią pasipiktinimą tokiu redaktorių elgesiu ir šia proga reiškiamo mūsų moralinę užuojautą kartą iš NKVD replių laimingai išsigelbėjusiam buvusiam Maskvos ir Kauno kalėjimų kaliniui Vincui Rasteniui.

Pasirašė: J. Jurkūnas, O. Pulkauninkienė, J. Raibys, G. Raibienė, S. Waitke, A. Valavičius, L. Lašas, C. Lukšis, P. Skirmantas, B. Pulkauninkas, J. Milūnas, Dr. P. Pamataitis, V. Šeštakas, E. Skirmantienė, B. ir J. Gediminai, A. Latvėnas, R. Jurkūnienė ir V. Aleksandriūnas.

E.CHICAGO

RENGIA IŠVYKĄ

LTS E. Chicago skyrius rengia išvažiavimą liepos 18 d. į p. Jonyno tiklį.

Kviečiame visus narius bei svečius gražiai praleisti laiką gamtoje.

Skyriaus valdyba

Neramumai JAV pašonėje

(Atkelta iš 1 psl.)

daroma išvada, kad ten ruošiamasi žygiui per Haiti į Dominikos respubliką.

* Vienas JAV ambasadorius iš Karaibų zonos informavo Washingtoną, kad tie "manevrai" ir radijo propagandą įkaršties galį išsivystyti į pilno masto karą, ir esama rimto pavojaus, kad to karo laimėtojai galį išeiti komunistai, jeigu jie nebus skubiai užblokuoti. JAV tuos įvykius stebi surištomis rankomis: jei ji įsikiš, komunistai pradės rekti apie "jankių imperializmą"; jei nesikiš, raudonieji gali įsitvirtinti pačioje JAV pašonėje.

Prez. Eisenhoweris, spaudos konferencijoje paklaustas, ką JAV turėtų daryti taikai išlaikyti Karaibų zonoje, pareiškė, jog Amerikos Valstybių Organizacija turėtų imtis iniciatyvos, Fidel Castro, po poros dienų atsakė, kad Kuba pasipriešinsianti bet kokiai intervencijai. Jo pareiškimą parėmė ir Venecuela. Po tų pareiškimų susirinkusi Amerikos Valstybių Organizacijos (OAS) taryba nieko konkretaus nemutarė.

Argentina, kuri iš karto buvo priešinga bet kokiems konkrečioms sprendimams (jos santykiai su Dominikos Respublika buvo nutraukti, kai ten apsigyveno pabėgęs Peronas), ketvirtadienį pakeitė nuomonę ir pasiūlė Santiago mieste, Čilėje su-

Paulius Leonas, Chicagoje turįs vieną didžiausių namų pardavimo biznį - 2735 W. 71st St., praėjusį savaitgalį buvo suruošęs pobūvį, į kurį atsilankė keliasdešimt chigagiečių. Nuotraukoje pobūvio šeimininkai tarp vienos grupės svečių (sėdi iš kairės) V. Jurkuvienė, Paulius Leonas su žmona, Z. Umbražiūnas, (stovi) A. Rėklaitis, O. Umbražiūnienė, P. Jurkus - Darbininko redaktorius ir V. Rėklaitis.

Dirvos nuotrauka.

BAŽNYČIA ATIMTA, BET DOLERIAI RENKAMI...

LOS ANGELES. - Lietuvių vaikų registracija į rengiamą statyti parapiją pradžia mokyklą pasibaigė. Išregistravo tik 8 lietuvių vaikai. Klebonas Kučingis, turėdamas prieš akis ir šį skaičių, savo nuomonės nekeičia, ir už statybą intensyviai agituoja. Lietuvių parapijiečiai klebono kėslus pramato ir rengiamos statyti mokyklos tik svetimiams, neremia.

Klebonas ir šiais metais rengia vadinamą "Lietuvių Dieną", pa-

rapinės mokyklos statybos naujai. Lietuvių parapijiečiai klausia vienas kito, kokią teisę turi "St. Casimir's Church" ruošti tokią dieną, nes parapija nesivadina Švento Kazimiero Lietuvių Parapija. Klebonas pataria kaudamas svetimiams, prie bažnyčios lietuviško užrašo neišdrįsta padėti. Tas pats išpūdis gautųsi, jei lietuvių ruošytų, betiečių dieną.

Los Angeles Lietuvių Katalikų Organizacijų Komitetas išleido pranešimą Nr. 2, kuriame klebono pastangas sužvejoti daugiau dolių taip komentuojamos:

...mūsų bažnyčia, kurią Los Angeles spauda savo laiku išdidžiai vadino "lietuvių atsakymu Stalinui", finansinės spekuliacijos pasėkoje, atimta iš tiesioginės mūsų atsakomybės ir jos funkcijos lietuvių atžvilgiu sumažintos į "aparnavimo" kategoriją. Manome, kad šis "aparnavimas" tęsis tol, kol bus pravestos numatytos statybos, kurių išmokėjimas užtrauktų naujas skolas, neatitinkančias parapijos finansinį pajėgumą.

Senieji šio krašto gyventojai, amerikiečiai... už mus turtin gesni ir pajėgesni. Todėl joks moralės kodeksas mūsų neapreigoja, apleidus gyvybines savo problemas, kurti turtingesniems už mus religiška kultūrinius židinius.

...mes manome, jog lietuviams nėra jokios pareigos specialiom aukom remti statybą mokyklos, kurios patarnavimu ateityje jie nesinaudos. Parapijos vadovybės bandymas šiame mūsų nusistatyme įžiūrėti priešišumą Bažnyčiai neturi jokio pagrindo. Reikia atsiminti, kad dauguma lietuvių gyvena toliau nuo parapijos ir leidžia savo vaikus į ar-

čiau esančias katalikiškas mokyklas. Taip pat lygiai su vietiniais amerikiečiais lietuvių remia vienos savo išgalėmis tas mokyklas, kuriose mokosi jų vaikai. Nesuprantamai atkaklus reikalavimas, kad lietuvių statytą mokyklą, kurios net negalima pavadinti, tikra to žodžio prasme, lietuviška mokykla, yra norėjimas uždėti mums dvigubą finansinę našta.

Kol nepaaiškės galutinis parapijos likimas, mes rekomenduojame Šv. Kazimiero parapiją remti tiek, kiek mus saisto Bažnyčios įstatymai ir kiek naudojamesi jos patarnavimais, bet specialių lietuviškų pareigų, deja mes jau nebeturime. Tikėkimės, kad tai neilgai truks. Dėl to į visokius būdus sukelti pinigų turime žiūrėti labai atsargiai ir susilaikyti nuo prisidėjimo prie tolimesnio jos nereikalingų užmačių ir planų rėmimo, nežiūrint, kokiais vardaais jie būtų vadinami ir kaip beteisinti. Turime atminti, kad Šv. Kazimiero parapija vėl bus lietuviška tikra to žodžio prasme, ir nepateisinti užtrauktos skolos bus jau sunkiai pakeliama našta.

Mūsų rekomendacijos būtų kitokios, jei lietuvių teisės Šv. Kazimiero parapijoje būtų atitinkamais dokumentais apsaugotos. Kai ateityje atgausime Šv. Kazimiero parapiją jos turėtą ir dabar turimą, tik per administracinę neapdairumą suvaržytą Romos katalikų bažnyčios statusą, vėl turėsime Šv. Kazimiero parapijos atžvilgiu specialias tautines pareigas ir, kaip iki šiol, be paprastų Bažnyčios uždėtų pareigų remti parapiją, jas atliksime."

Ant. Mergupis

Į Pietų Ameriką išvykusios krepšinio rinktinės pirmasis kapitonas R. Dirvonas. Jis yra 6 pėdų, 29 m., baigęs architektūros mokslus, Lituaiškos sporto klubo pirmininkas.

Degučio nuotrauka

šaukti Amerikos valstybių užsienio reikalų ministerių konferenciją Karaibų įtampai apsvartyti.

NAUJŲ SKAITYTOJŲ VAJAI DAR BŪTINAI REIKIA 82

Penkių šimtų naujų skaitytojų vajus tęsimas toliau. Jau nedaug tereikia, kad jį užbaigume ir Dirvą susidarytų sąlygos eiti tris kartus per savaitę. Tat visus Dirvos skaitytojus, talkininkus ir bendradarbius dar kartą kviečiame į talką.

Jūs turite pažįstamų ir artimųjų, kurie Dirvos dar neskaito. Užsakykite jiems, kaip šventinę, vardadienio ar gimtadienio dovaną. O jei užsakyti negalite, atsiųskite mums jų adresą. Jiems Dirvą siųsime susipažinimui. Tegul jie įsitikina, kad nėra gėresnio lietuviško laikraščio. Ir vykdant šį vajų, tik už \$6.00 metams.

Siųsdami adresą naudokitės šia atkarpa.

Užsakau
Rekomenduoju Dirvą siųsti

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

Už naują prenumeratorių siunčiu \$.....

(Mano adresas)

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkas J. Matulionis, įvykusiame Chicagoje AL Bendruomenės Tarybos posėdžiuiose buvo tik stebėtojas. Kairėje p. Šlepetienė, dešinėje p. Dilienė.

Dirvos nuotrauka

Kolegoms, diplomuotiems inžinieriams
Antanui (Venezueloje) ir Jonui (J.A.V.)

jų brangiai Mamytei

Juzei Mikalauskienei

Lietuvoje mirus,

nuoširdžią užuojautą reiškia

Bronius Galinis ir šeima